

VINERI 3 NOIEMBRIE 2000 - ANUL III (L) NR. 44

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Cît am trăit aici

Oameni, prieteni ai mei dragi,
cît am trăit aici
m-am chinuit
și am creat
cu voi alături
- zicu-vă vouă, cu adevărat -
voi, nu m-ați observat.
Și totuși, slavă spun
și aleluia
că am putut trăi
VIAȚA asta
atît de policromă.
Trai bun și bună împăcare
rămîna deci cu voi
cei care m-ați iubit,
cei ce chiar dacă prea puțin
la inimă m-ați strîns.
Și nu uitați ca uneori
în clipele de fericire rară
să v-amintiți și de acela
care cu voi
a rîs și-a plîns.

Lucian Magdu

Cinstind poetul prin recitări
Din nou se poate da examen de limbă
Cunoaștere și trăire istorică în vremea strămoșilor noștri

CALENDAR ORTODOX

- 6 noiembrie, luni – Sf. Pavel Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului; Cuv. Luca
7 noiembrie, marți – Sf. 33 de Mucenici din Melitina; Cuv. Lazăr
8 noiembrie, miercuri – (†) Soborul Sf. Arhangheli Mihail și Gavril
9 noiembrie, joi – Sf. Mc. *Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat*; Cuv. Simeon Metafrast; Sf. Nectarie al Eghinei, episcopul Pentapolelor
10 noiembrie, vineri – Sf. Ap. Olimp, Rodion, Erast, Sosipatru și Cvat; Sf. Mc. Orest și Mil episcopul
11 noiembrie, sâmbătă – Sf. Mc. Mina, Victor și Vichentie; Cuv. Teodor Studitul
12 noiembrie, duminică – Sf. Ioan cel Milostiv, patriarhul Alexandriei; Cuv. Nil Pustnicul Duminica a XXV-a după Rusa-
lii

AGENDĂ

6 noiembrie

1882 – s-a născut *Aurel Vlaicu*, inginer și pilot, creator al primelor planoare românești.

1988 – s-a stins din viață preotul ortodox *Ioan Magdu* (1911, Giula – 1988, Bătania). După maturitate a urmat teologia din Arad. În 1934 este ales de preot pentru comunitatea din Bătania. A deținut și postul de consilier administrativ-bisericesc al vicariatului din Giula și a administrat comunitatea bisericească ortodoxă română din Giula-Mare. În anul 1979 i s-a acordat rangul de protopop. A fost tatăl poetului și regizorului *Lucian Magdu*. Părintele *Ioan Magdu* a fost conducătorul credincioșilor români ortodocși din Bătania pînă la sfîrșitul vieții sale, pînă în 1988.

7 noiembrie

1998 – s-a stins din viață *Cornel Mîndruțau*, fostul preot ortodox român al parohiei Jaca. Părintele *Mîndruțau* s-a născut în 1912, la Giula. Păstorește sufletele credincioșilor din parohiile Jaca, Darvaș, Peterd și Veherd.

8 noiembrie

– Soborul *Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril*. La Miche-rechi în această zi se sărbătorește hramul bisericii.

9 noiembrie

1933 – s-a născut regizorul *Lucian Pintilie*.

10 noiembrie

1688 – un grup de învățați, printre care frații *Șerban* și *Radu Greceanu*, termină tipărirea *Bibliei în limba română*. Textul a fost definitivat din inițiativa lui *Șerban Cantacuzino*, domn al Țării Românești.

11 noiembrie

1821 – s-a născut scriitorul rus *F. M. Dostoievski*.
1933 – s-a născut, la Călărași, actorul *Ștefan Bănică*.
1950 – s-a născut, la Slobozia, *Mircea Dinescu*, scriitor, poet și editorialist.

1995 – a încetat din viață președintele Partidului Național Țărănesc Creștin-Democrat, *Corneliu Coposu*.

12 noiembrie

1862 – s-a născut omul politic *Vasile Goldiș*. Numele lui îl poartă școala superioară pedagogică din Arad.

1960 – s-a născut celebra gimnastă *Nadia Comăneci*. Ea a revoluționat modul de punctare în gimnastica mondială după ce a obținut prima notă „curată”, de 10, din istoria acestei discipline, la Montreal, în 1976. În prezent trăiește în Statele Unite.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Depunerea coroanelor de flori la placa memorială a lui *Lucian Magdu* (Foto: **Șt. Oroian**)

De la 1 ianuarie 2001

Din nou se poate da examen de limbă

De pe acum se pot depune dosare de înscriere la examenul de stat la limba română – ne-a informat Catedra de română de la Seghedin. În condiții neschimbate, la fel ca și în anii trecuți, Lectoratul de Limbi Străine din cadrul Universității József Attila din Seghedin aș-

teaptă candidații care vor să obțină diploma de stat la limba română. Deocamdată, JATE s-a acreditat la două limbi de circulație mai mică, româna și slovacă, dar planifică să includă și limba sârbească, conținând pe interesul cetățenilor din euroregiune. Adresa Lectoratului

de unde se pot cere foi de înscriere: Seghedin, 6720, Blv. Tisza Lajos nr. 103. Tel.: 62/544-000, interior 4638.

Menționăm că din limba română se poate da examen și la Centrul de Limbi Străine din str. Rigó din Budapesta.

- va -

Specialiștii în cultură s-au întâlnit la Jaca

În ziua de 19 octombrie a.c., în Castelul Rhédey din Jaca s-au întrunit referenții culturali de naționalitate din județul Bichiș și Bihor. La această conferință, prima prelegere a fost prezentată de *dr. Székely András Bertalan*, consilierul principal al Ministerului Patrimoniului Cultural Național, care a analizat posibilitățile și situația concursurilor pentru minoritățile naționale și etnice din Ungaria. Dl. Székely a subliniat că în anul 2000 s-au distribuit prin concursuri în total 1.200.000 forinți. Minoritățile din Ungaria au mai putut concura la alte 17 milioane, asigurate de EU.

Din partea românimii, la acest concurs s-au prezentat trei asociații românești: Institutul de Cercetări, Asociația Cercetătorilor și Creatorilor, respectiv Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria.

În anul 2000, pe adresa Ministerului Patrimoniului Național au sosit din partea românilor 28 de dosare de concurs, din acestea 24 au fost apreciate. La baza aprecierii a stat nivelul și conținutul dosarelor, cauza și felul prin care inițiativa respectivă servește identitatea minorității.

Castelul Rhédey

Dr. Maria Berényi, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria și președinta a Comisiei de Învățămînt a ATRU a subliniat că concurenții noștri trebuie să fie atenți și conștienți: proiectele să fie bine întocmite, amănunțit documentate. În sfera învățămîntului există normative și directive specifice. Trebuie luat la cunoștință că în viitor e tot mai greu să concurăm, căci în acest domeniu bugetul scade din an în an. În județul Bihor și Bichiș scopul primordial ar fi însușirea limbii, căci odată cu deschiderea granițelor, e nevoie de tot mai

mulți specialiști care vorbesc limba română. Doamna Berényi a subliniat că Institutul de Cercetări ar vrea să scoată cît mai multe publicații, care să ajute instituțiile culturale și autoguvernările românești.

Doamna *Eisele Olga Piroška*, referenta română a Bibliotecii de Limbi Străine din Ungaria a propus încă cu cinci ani în urmă să se cerceteze și să se analizeze situația bibliotecilor românești din Bihor.

În vara acestui an a reușit această inițiativă. După selectarea cărților, au rămas 3620 de volume: cărți de bază, literatură clasică și literatură școlară. După cele trei prelegeri au urmat discuții vii.

Cei aproape 30 de participanți au vizitat castelul Rhédey și comuna Jaca, iar de aici au plecat la Veherd, unde au vizitat biserica ortodoxă, iar în parcul autoguvernării locale au admirat sculptura realizată de *Egyed Judit* din Oradea. În final, *Nagy Imre* primarul Veherdului a prezentat pe scurt situația actuală a satului bihorean.

Bíró Ibolya
referent cultural, Jaca

Poșta redacției

Dragi prieteni,

Mă numesc *Aurel Spatariu*, român care locuiesc cu familia în USA de peste 11 ani.

Am citit în Ziarul Meridianul Românesc din California USA despre dv., o mîină de români din Ungaria, despre ziarul dv. Foaia Românească. Știu că un pasionat al istoriei României, îmi iubesc țara ca orice român bun, de aceea vă rog să-mi trimiteți cît mai multe date despre românii din Ungaria.

Consider că toți românii de pretutindeni ar trebui să se cunoască mai bine. Dacă s-ar putea aș fi interesat să mă abonez la ziarul dv., de aceea vă rog trimiteți-mi un exemplar plus informații, cît costă, la cît timp apare etc.

Cu prietenie,

Aurel Spatariu
3114 VIA GRANDE, SACRAMENTO
CA 95825 USA

**Foaia românească
pe Internet**

www.foaia.com

Curs de istorie a poporului român – și nu numai

Pentru a treia oară s-au întrunit simbăta trecută, la 28 octombrie, profesori și studenți, ziașiști și oameni de rând, pentru a participa la cursul de istorie a poporului român. Veniți din mai multe localități: Chitighaz, Șercad, Mi-

Ioan Aurel Pop ne introduce în istoria poporului nostru

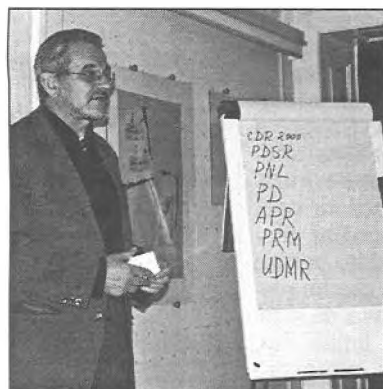
cherechi, Giula și Budapesta, „cursanții” au avut ocazia, de această dată, să facă cunoștință cu o perioadă de aproape 50 de ani din istoria poporului nostru, cu evenimentele dintre anii 1821–1866.

Cel care i-a călăuzit în această excursie istorică a fost profesorul universitar **Ioan Aurel Pop**. Numele profesorului clujean a fost cunoscut pentru participării la cursuri încă de la prima întâlnire din toamna anului trecut, pentru că atunci, printr-o donație a Departamentului pentru Relațiile cu Românii de peste Hotare, cu sediul la București, ne-am putut însuși primele cunoștințe de istorie românească tocmai din volumul profesorului Pop, intitulat „Românii și România”. Temele propuse pentru întâlnirea de acum au fost: „Societatea românească de după 1821, conviețuirea româno-maghiară”, „1848–49 la români, natura relațiilor româno-maghiare”, „Unirea principatelor, însemnătatea lui A. I. Cuza” și „România anilor 1859–1866, pregătirea venirii unei noi dinastii în scaunul regal”.

Profesorul Ioan Aurel Pop, care predă la Catedra de istorie medievală de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj (cea mai mare universitate la răsărit de

München, cu 39.000 de studenți, la care se predă în trei limbi: română, maghiară și germană, ne-a prezentat mai întâi, în linii mari, cele mai însemnate caracteristici ale secolului trecut. Acesta se poate numi secol al modernizării sau secol al naționalităților, pentru că statele de azi, în majoritate, s-au format în secolul XIX. În această perioadă și românii și-au manifestat cel mai puternic cea dorință ca „toți românii să aibă o țară”. Participanții la curs au putut afla cum au trăit popoarele conlocuitoare în Ardeal, de ce românii au contat mult pe sprijinul și înțelegerea împăratului habsburgic, de ce nu s-au înțeles maghiarii din Transilvania cu românii, care deși erau mulți, erau aproape analfabeți și săraci, cum s-a ajuns pînă la evenimentele revoluționare de la 1848–49. Am aflat despre personalități istorice care au jucat un rol hotărîtor în soarta conviețuirii celor două popoare, cum ar fi: Nicolaus Olahus, Avram Iancu, Nicolae Bălcescu, Andrei Șaguna, George Barițiu, Al. I. Cuza, regele Carol I și alții.

De ce au nevoie românii din

Viorel Marineasa prezintă partidele politice din România

Ungaria să învețe în cadrul unor cursuri speciale istoria poporului român? „Pentru că eroii nu se potrivește”, ne-a explicat profesorul clujean. „Cine-i erou pentru români, nu este erou pentru maghiari, și invers.” Prin cunoașterea datelor și împrejurărilor istorice e cu mult mai ușor să găsim răspuns la felul cum gîndesc românii, la mentalitatea acestui popor, care în aceste săptămîni se află în pragul alegerilor parlamentare și prezidențiale. Despre

principalele partide politice din România ne-a vorbit profesorul timișorean **Viorel Marineasa**, care a evocat evenimentele revoluțio-

Alexandru Ardelean, fost ambasador în Portugalia

nare din 1989 și rezultatele alegerilor din 1992 și 1996.

Atît Ungaria, cît și România se află în așteptarea integrării în structurile europene. Pentru a înțelege legăturile și diferențele dintre țările din vestul și estul Europei, domnul **Alexandru Ardelean** din Budapesta, fost ambasador al Ungariei în Portugalia, a fost solicitat să ne vorbească despre experiențele sale personale.

Între prelegerile de la cursul de istorie, organizatorii: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria și a Autoguverării românești din sectorul VII al Budapestei, au oferit posibilitatea să se prezinte trei redacții: două de ziar și una de radio. Revista micherecheană **Jurnal** a fost prezentată de **Gheorghe Netea**. El a subliniat că mica echipă redacțională, fără nici o experiență, dar cu dorința de a face ceva pentru satul natal, a hotărît scoaterea acestei reviste locale, care apare în două limbi: română și maghiară. Primul număr a apărut în luna mai a anului 1999, fiind sprijinită la început de Fundația Publică pentru Mino-

rități. Domnul Netea a amintit că îl bucură faptul că revista este căutată și citită, chiar și de acei micherecheni care s-au mutat din sat, dar doresc să afle cît mai mult despre problemele oamenilor de acolo.

Petru Cîmpian, redactor șef al emisiunilor în limba română la Radiodifuziunea Maghiară, a vorbit despre aniversarea a 20 de ani de la pornirea acestor programe. Cu ocazia aceasta, în luna septembrie a apărut un almanah, cu titlul: „Dragi ascultători... Radiofonie românească în Ungaria” și primul compact disc cu muzică populară românească din Ungaria, intitulat: „Înflorit-o ruguțu...”. CD-ul cu muzica cîntăreților Svetozar Unc, Eva Cozma și Vasile Pap, precum și cîteva case-te cu muzică populară și bisericească, au fost puse în vînzare, iar suma adunată în acest fel (22.000 forinți) a fost donată redacției Jurnalul.

Tiberiu Bordaș, webmasterul nostru, a prezentat varianta online a revistei **Foaia românească**, care din luna octombrie poate fi citită și pe Internet, pe adresa: www.foaia.com. Pînă la ora actuală, pagina web a Foii a avut 286 de vizitatori, aproape 50 fiind din străinătate.

Întîlnirea prietenească, cum le place organizatorilor să numească această zi, s-a încheiat cu un program de mare succes: un concert de muzică ușoară a trei tineri români din Ungaria. În cea seară **Tiberiu Cozma** (chitară), **Diana Domonkos** (voce) și **Vasile Ciotea** (sintetizator) au cîntat pentru prima dată împreună. (Reportajul cu cei trei interpreți îl puteți citi în pagina 8, dedicată tineretului.)

Cursul de istorie a poporului român și concertul de muzică ușoară din ultima simbăta a lunii octombrie a reușit să unească, pentru cîteva ore, circa 150 de români din Ungaria, tineri și mai puțini tineri, în cauza adîncirii sentimentului și conștiinței de român.

Eva Iova

APEL

Oficiul Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria solicită și pe această cale asociațiile și instituțiile civile din rîndul minorității române din Ungaria să facă propuneri cu privire la conferirea distincției „Pentru Românii din Ungaria”, distincție fondată de AȚRU.

Propunerile trebuie să conțină datele și activitatea persoanei comunității recomandate.

Propunerile pot fi înaintate pe adresa: Oficiul AȚRU 5700 Giula, strada Eminescu nr. 1., pînă la data de 20 noiembrie 2000.

Giula, 30 octombrie 2000

Oficiul AȚRU

Monument al eroilor români la Budapesta

În cel de-al doilea război mondial, în luptele pentru eliberarea capitalei Ungariei, au participat și numeroși soldați români. Dintre ei mulți au căzut pe câmpul de lupte. În general, ei au fost înmormîntați acolo unde

s-a inaugurat noul monument.

În numele comunității românești din Ungaria au depus jerbe de flori *Traian Cresta*, președintele ATRU și *Tiberiu Boca*, secretarul UCRU. Monumentul a fost sfin-

i-a ajuns moartea, majoritatea odihnindu-se în cimitirul din Rákossiget. Însă, luînd în considerare că în ultima perioadă această zonă s-a schimbat din punct de vedere arhitectonic, iar cimitirul deseori a fost profanat, partea maghiară a inițiat ridicarea unui monument în cinstea eroilor români, monument care să păstreze în mod demn memoria victimelor războiului. Întreaga operațiune a durat aproximativ doi ani.

În final, la 25 octombrie, în cimitirul din Rákossiget, în prezența reprezentanților forțelor armate române și maghiare, respectiv ai altor demnitari de stat,

tit de PS Sofronie, episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria.

Atașatul militar al Ambasadei României la Budapesta, generalul *Vasile Lungu*, apreciind evenimentul, a accentuat: „Astăzi noi am făcut un act de cultură în care resentimentele și alte chestiuni de acest gen nu-și mai au locul. Dacă dorim ca oamenii, descoperindu-și fruntea, să dea mîna unul cu altul, atunci trebuie să fim toleranți, iubitori, apropiați...”

Nu peste mult, în capitala României, la București, se va ridica un monument asemănător în cinstea eroilor maghiari.

Aurel Becan

Se va schimba șeful Oficiului pentru Minorități

Cu data de 10 noiembrie a.c. va fi demis din funcție *Doncsev Toso*, președintele Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria – informează cotidianul Magyar Hírlap. Contactat de acest ziar, *Doncsev Toso* a declarat că nu are cunoștință despre acest fapt, numirea și demiterea președintelui Oficiului intrînd în

competența primului ministru. Printre posibili candidați figurează *Farkas Gabriella*, deputat al Forumului Democrat Maghiar în electoratul dintre 1990-94, respectiv *Báthori János*, vicepreședintele Oficiului pentru Minorități între anii '90-95, în prezent vicepreședintele Oficiului pentru Maghiarii de peste Hotare.

Curs de perfecționare la Arad

„Nu e aicea grec, nici latin unit și neunit. Să fim noi românii din toți numai drepti și adevărați creștini și credincioși și supuși ai împăratului apoi vom fi aicea pe pămînt încît va fi cu puțință, buni norocoși și după aceea în veci fericiți.”

(Dimitrie Țichindeal)

Autoguverarea pe Țară a Românilor din Ungaria, în colaborare cu Institutul Uman din județul Bichiș, a înaintat un concurs la Ministerul Învățămîntului pentru organizarea unui curs de perfecționare a cadrelor didactice în România. Planul s-a înfăptuit cînd pedagogii noștri au vizitat Aradul, la sfîrșitul săptămînii trecute, între 27-28 octombrie.

Delegația din Ungaria a fost alcătuită din cadre didactice românești din trei județe: Bichiș, Bihor și Csongrád, și condusă de *Tiberiu Iuhas*, șeful Oficiului ATRU. Grupul a fost format din educatoare, învățătoare, profesori și profesoare de limba română din școlile generale și de la Liceul Bălcescu din Giula. La această întîlnire au participat și *Traian Cresta*, președintele Auto-guverării Românești pe Țară, respectiv *Ion Budai*, directorul Liceului românesc din Giula. Scopul a fost eventualizarea unui acord de colaborare, intrarea și asistența la ore, contactarea școlilor respective din județ, pentru ca, ulterior, să oferim elevilor noștri șansa de a în-suși mai bine limba maternă, iar nouă, profesorii, oportunități de specializare în România.

Ajungînd la Arad, am fost primiți la Inspectoratul Școlar al județului Arad, apoi am fost repartizați la 12 școli din județ. Acestea ne-au primit cu multă căldură și ne-au găzduit într-un mod deosebit. Vizitarea orelor și spectacolelor prezentate de elevi a însemnat o mare satisfacție pentru noi. După masa de prînz, ne-am reunit cu toții în sala mare a Liceului Pedagogic „Dimitrie Țichindeal” din Arad. Directorul liceului, profesorul *Doru Bogdan* ne-a vorbit despre personalitățile marcante care au depus eforturi pentru a păstra limba română. Directorul a vorbit din suflet și cu o ținută intelectuală demnă de urmat. Din prelegerea profesorului de limbă română *Anton Ilica* am reținut ceva important, ce aș dori să împărtășesc și cititorilor.

„De ce trebuie să învățăm? Să înveți ca să știi. Să înveți ca să faci, să traduci în fapte. Să înveți să fii, înseamnă și problema identității „cine ești?”. Să înveți să conviețuiești, ce cuprinde în sine conviețuirea între popoare și între minorități.”

Sfatul acesta mi se pare un mesaj veșnic, actual și azi. După-masă s-a mai desfășurat și un dialog despre problemele din învățămînt, despre curriculum, despre noile conținuturi și despre metodele predării limbii române și totodată despre predarea culturii și civilizației poporului român.

Mulți dintre profesori desfășoară o muncă intensă și rodnică. Pe lîngă munca de la catedră, mulți se ocupă și de activitate publicistică, colaborînd la diferite periodice, de exemplu la revista „PLUS”, o publicație metodică a cadrelor didactice din Liceul Pedagogic „Dimitrie Țichindeal” din Arad.

Dar nu numai ei, profesorii, au o revistă, ci și elevii. De exemplu, elevii școlii generale din Vladimires-

cu scot revista „Școala mea ... Și a ta”.

Am fost de acord ca nu numai noi, profesorii, să avem posibilitatea de a schimba experiențe, ci și elevii noștri: am dori ca și între ei să se facă un schimb. Prelegerea a încheiat-o domnul director Bogdan cu părerea lui personală, care sună cam așa: *În mileniul al III-lea școala și biserica vor avea un rol-cheie.*

Seara ne-am transferat la Lipova, unde ne-a așteptat și ne-a găzduit primarul *Petru Gherman*. După o cină deosebit de gustoasă am petrecut o serată cu muzică și cîntece populare, care și-a avut ecoul, mai ales că primarul și-a arătat și o altă latură a personalității sale, aceea de interpret de cîntece populare. Cu toții ne-am simțit foarte bine și numai tîrziu ne-am dus la culcare. Sîmbătă dimineața, după micul dejun, ne-am despărțit de primar, dar nu înainte de a-i fi mulțumit pentru ospitalitate. Ne-am întors la Arad, unde am vizitat orașul și monumentele istorice. Apoi am avut puțin timp liber. Masa de prînz am luat-o împreună cu directorul Bogdan, căruia îi sîntem recunoscători pentru zilele frumoase și pline de constanțe umane și intelectuale.

Vera Gurzău, profesoară, Giula

Al X-lea simpozion științific la Giula

În zilele de 18 și 19 noiembrie a.c., la Giula va avea loc cea de-a X-a ediție a simpozionului științific, organizat de Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria.

În cele două zile de lucrări vor fi rostit prelegeri despre „Eminescu și literatura maghiară”, „Probleme actuale ale limbii române”, „Diversitatea limbii române din Ungaria”, „Cimitirul – purtător de informații istorice și etnografice”, „Comunitatea românească din Cenadul Unguresc”, „Meteorologie populară la românii din Ungaria”, „Poezia spectacolului funerar”. Vor fi prezentate, de asemenea, și publicațiile Institutului apărute în anul 2000. Lucrările simpozionului se vor desfășura la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, Giula, str. Gh. Doja nr. 8.

I. K.

Zile Culturale la Zaláu

Asociația de Prietenie Ungaro-Română a județului Bichiș a primit o invitație de a participa la *Festivalul minorităților*, organizat de Inspectoratul pentru Cultură al județului Sălaj, la 14-15 octombrie, în orașul Zaláu. Din delegația condusă de doamna *Gyaraki Margit* a făcut parte și profesoara *Lucreția Șipoș Fluieraș*, de la Institutul Pe-

dagogic din Szarvas. A ținut în cadrul unor comunicări științifice chiar două prelegeri: *Literatura românilor din Ungaria – rîu cu albie proprie* și *Universul copilăriei și al adolescenței în operele scriitorilor români din Ungaria*. Pe agenda celor două zile a mai figurat un program folcloric și coral, vizitarea unor monumente istorice.

Burse pentru 49 de elevi și studenți români

Despre bursele elevilor școlilor medii ale minorităților naționale, precum despre cele ale tinerilor de naționalitate din învățământul superior, acordate de către Fundația Publică "Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria", trebuia să se decidă deja la începutul lunii trecute. În luna octombrie însă două ședințe ale Curatorului au fost amânate pe motivul că la acesta nu au venit suficienți membri ai reprezentanței deciseive a Fundației. Pentru a aduce hotărâri, la ședință trebuie să fie de față cel puțin 14 membri ai Curatorului compus din 26 de delegați. Ultimele două încercări de a convoca ședința la care să participe jumătate din membrii Curatorului au fost zadarnice. La ședința din 26 octombrie n-au fost de față nici zece dintre membrii cu drept de vot. Dintre cei 13 reprezentanți ai autoguvernărilor pe țară ale minorităților,

concurs a corespuns criteriilor de formă, dar acum se găsesc mai în spate pe lista întocmită de o comisie pe baza rezultatelor la învățătură a candidaților (în cazul românilor 11 elevi de liceu și 17 studenți). Propunerea urmează să fie inclusă din nou pe ordinea de zi a următoarei ședințe a Curatorului. Bursa pentru elevii de liceu este de 5 mii de forinți la lună, iar studenții primesc 10 mii de forinți la lună. Sînt deci șanse ca numărul bursierilor să crească.

Este însă imposibil ca să se mai poată organiza expoziția de fotografii din colecția trimisă pentru concursul publicat de Fundația pentru Minorități. Aceasta pentru că trebuiau aduse deja acele hotărâri privitoare la începerea muncii de organizare, fără de care acțiunea este blocată. O nouă ședință a Curatorului este programată pentru 9 noiembrie 2000.

Șt. Frățean

Burse românești	Numărul concursurilor	Concursuri complete	Concursuri sprijinite	Concursuri refuzate
Pentru elevi de la școală medie	52	45	34	11
Pentru studenți	44	32	15	17

delegatul român *Gheorghe Marc* n-a lipsit de la nici o ședință. Dacă ar fi făcut la fel toți colegii săi de la celelalte minorități, în luna octombrie s-ar fi putut decide despre numeroasele probleme pentru care trebuie acordul Curatorului.

Ceea ce s-a aprobat totuși la 26 octombrie este ca să se acorde burse pentru studii în proporțiile stabilite de Curatoriu acum un an. În anul 2000, dintre elevii de la Liceul românesc N. Bălcescu din Giula s-au prezentat pentru bursă 52 copii, iar pentru obținerea bursei acordate studenților au sosit 44 de dosare românești.

Este de remarcă, dacă s-ar fi ținut acum ședință legală, Curatoriu ar fi dezbătut propunerea ca să primească bursă toți acei tineri a căror

Mi-a povestit un poștaş, ce probleme are atunci cînd trebuie să ducă la destinație scrisorile adresate unor oameni politici.

Trebuie, de exemplu, să-i ducă o scrisoare lui George Pruteanu și îl caută la PNȚCD. Acolo i se spune că îl poate găsi numai la PDSR.

– La PDSR?! se miră poștaşul.

– Da, la PDSR.

Pe Theodor Stolojan îl caută de la început la PDSR, considerîndu-l un om al lui Ion Iliescu.

Legături tot mai variate cu județul Ilfov

În săptămîna trecută, o delegație condusă de *Constantin Bebe Ivanovici*, președintele Consiliului Județean Ilfov, a efectuat o vizită în județul Bichiș. Oaspeții din Ro-

tă considerație la situația învățămîntului și la viața culturală. În acest sens s-a discutat despre felul în care s-a sărbătorit (și se mai sărbătorește) Anul Eminescu. În altă ordine

mânia au fost primiți de conducătorii Consiliului Județean Bichiș: de președintele *Domokos László*, vicepreședintele *dr. Jeszenszki Géza* și de *Gheorghe Ardelean*, președintele Comisiei Județene pentru Minorități Naționale și Etnice.

Imediat după sosire au început tratativele care au vizat legislația, funcționarea aparatului administrativ, problemele românilor din Ungaria, cu deosebi-

de idei, s-a convenit de ambele părți, ca de acum încolo, în ziua de 25 octombrie, de Ziua Armatei Române, se vor depune coroane de flori la monumentele eroilor români și maghiari, căzuți în cel de-al doilea război mondial.

Oaspeții din Ilfov au fost primiți și de deputatul parlamentar *Tóth Imre*, primarul din Sercad. În cadrul tratativelor a fost elaborat un program de colaborare pe doi ani în-

tre cele două județe, Bichiș și Ilfov. În timpul tratativelor, *George Georgescu*, vicepreședintele Consiliului Județean Ilfov a scos în relief necesitatea unor întâlniri mai dese, vizînd un program economic mai intens. *Virgil Olănescu* s-a referit la un program de ameliorare a apelor termale din comuna Snagov, după exemplul și principiul Băilor Cetății din Giula. *Constantin Bebe Ivanovici* a mulțumit oficialităților maghiare pentru că, tocmai în timpul șederii lor aici, s-a procedat la dezvelirea monumentului eroilor români din Capitală, astfel recunoscîndu-se meritele ostașilor români în eliberarea Ungariei. Președintele consideră că acest gest este un semn bun al colaborării între cel

doouă popoare și o deschidere bilaterală către Europa Unită. Totodată, e salutară inițiativa deputatului *Tóth Imre*, care a solicitat autorităților române deschiderea unui consulat onorific la Giula.

În timpul șederii lor în județul Bichiș, oaspeții au vizitat și Liceul N. Bălcescu din Giula, unde au depus o jerbă de flori la bustul marelui revoluționar pașoptist.

Șt. Oroian

Necazurile unui poștaş

Cînd am decis să preluăm următorul articol, publicat la 11 octombrie 2000, în ziarul România Liberă, ne-am gîndit că poate și printre românii din Ungaria sînt oameni interesați de viața politică din România, mai ales acum, în pragul alegerilor parlamentare și prezidențiale din țara vecină.

- va -

– Nu mai e de mult omul lui Ion Iliescu, îi explică cineva, e al lui Teodor Meleșcanu. De fapt, nici al lui Teodor Meleșcanu nu mai e. Vă sfătuiesc să-l căutați undeva prin preajma lui Valeriu Stoica, la PNL.

Pentru Alexandru Athanasu, poștaşul se duce la sediul Alianței Civice. Nu-l găsește. Întrebă și află că ar fi plecat la PAC... Sau la PSDR... Sau... nu!... la PDSR (e vorba de două litere inversate).

– Dar duceți-vă repede,

îl sfătuiește cineva, pentru că s-ar putea să nu-l mai găsiți nici acolo, dacă PDSR scade în sondaje.

Cel mai tare se sperie poștaşul cînd vine o scrisoare pe numele lui Mircea Dinescu. El știe că Mircea Dinescu este independent, iar un independent nu are adresă. Se găsește peste tot, ca aerul, sau nicăieri, ca prosperitatea românilor. Iată însă că în ultima vreme poștaşului i-a mai venit inima la loc. Mircea Dinescu poate fi găsit. Stă pe lîngă Theodor Stolojan și îl laudă. În aceste condiții, dacă trebuie să-i ducă o scrisoare lui Mircea Dinescu, poștaşul îl caută pe Valeriu Stoica. Lîngă Valeriu Stoica stă

Theodor Stolojan. Iar lîngă Theodor Stolojan stă Mircea Dinescu.

O mare emoție a trăit poștaşul și atunci cînd l-a căutat pe Victor Ciorbea, la PNȚCD. A aflat acolo că Victor Ciorbea tocmai îi părăsise pe țărâniști pentru totdeauna, înființîndu-și propriul partid. Exasperat – pentru că se săturase de cît merse se pînă atunci –, poștaşul tocmai se pregătea să pornească din nou la drum, cînd Victor Ciorbea și-a făcut, ca prin miracol, apariția. Revenise la PNȚCD.

Alex. Ștefănescu

„Durere” alinată (parțial) de o misiune reușită

Pentru un grup de aproape 40 de credincioși ai Bisericii Baptiste din Chitighaz, duminică, 29 octombrie, a fost o zi deosebită. Fanfara bisericii, însoțită de un grup de credincioși, a organizat o misiune în România, la Vadu Crișului, județul Bihor, achitând astfel datoria ce o avea din primăvară, când fanfara de acolo a făcut primul pas spre noi, fiindu-ne oaspeți două zile. Cei peste 150 km de drum pînă acolo n-a fost o greutate, tot grupul simțindu-se bine.

Primele emoții au fost la hotar, unde am staționat aproape două ore și de-o parte și de cealaltă. După planul nostru, trebuia să începem programul pe la ora 9.00, dar am ajuns numai după ora 10.00. Apoi ne-am ocupat locurile desfășurându-ne programul pînă după ora 12.00 – după care am fost invitați la masă la familia, unde toți ne-am simțit excelent, după care la ora 15.00 am continuat programul, care a durat mai mult de două ore. La ora 18.00 am plecat spre Salonta, unde am avut din nou o părtășie cu Biserica, deși am fost așteptați de peste o oră.

La terminare am fost invitați într-o sală alăturată, servind masa, după care ne-am retras, urcînd în autobuz și plecînd spre casă. Așadar, am pornit de la biserică de la noi dimineața, la ora 5.00 și ne-am întors tot acolo seara, la 22.00.

Înainte de momentul plecării, ocupîndu-ne locurile, fiecare am fost salutați călduros de primarul comunei Gheorghe Gulyás și președintele Autoguvernației române din Chitighaz, Alexandru Fina, care ne-a făcut cinstea să fie toată ziua cu noi, împreună, luînd

cuvîntul, ducînd salutul forurilor pe care le conduc, dar mai ales contribuind direct la deschiderea unor noi drumuri și pe plan economic și cultural. Atît primarul de la Vadu Crișului, cît și directorul școlii au

gat să ne prezentăm fiecare-n parte, spunîndu-ne numele și vîrsta. Încă o dată s-a demonstrat că în muzică nu vîrsta contează, deoarece s-a putut vedea marea diferență. Interesante sînt două persoane cu același

luat cuvîntul în biserică, simțindu-se o ambianță între oameni fără frontiere.

În afară de programul fanfarei, am mai ascultat aparte tinerii noștri care cu mult curaj au îmbogățit serviciul prin poezii, cîntări și mărturii. Astfel: un trio – 2 trompete, 1 corn – frații Frățean, solo trompetă Ioan Sabău, acompaniați foarte frumos și excelent de către Barnabaș Hodojeu orgă, duet cu voce acompaniat frumos de Peti Mocan acordeon, poezie Florica Hodorogă și nu în ultimul rînd mărturisirea lui Gabor Rus.

La biserică din Salonta surpriza pentru noi a fost cînd fratele pastor ne-a ru-

nume: cel mai tînăr și cel mai bătrîn. Attila Stan, 9 ani (fiul dirijorului) și Ioan Stan, 76 ani (unchiul dirijorului). Cu toții ne bucurăm și-L lăudăm pe Dumnezeu.

Eu am dedus că această misiune n-a fost întîmplătoare și, cum au mărturisit și alți frați, s-a făcut într-o perioadă foarte critică pentru biserică noastră, care se află într-o situație debusolată, este rănită, suferă foarte mult pentru că necredința, interesul și mai ales ura care s-a înrădăcinat într-asa fel, încît și cea mai limpede minte omească întîmpină dificultăți mari în a rezolva situația. Orice om de bună credință poate observa cum sînt călcați în picioare atîția frați serioși, care de-a lungul timpului s-au jertfit și trupește și sufletește, atît ei cît și înaintașii lor, care au pus temelia locașului nostru de închinăciune.

Pacostea cea mai mare din ultimii ani a fost venirea unui pastor tînăr, care a făcut și lucruri bune, dar cu siguranță îi va fi scris numele în „istoria bisericii” dar cu litere negre: a închin-

biserica (din satul nou) pe vremuri cînd majoritatea pastorilor se zbat să deschidă biserici, dar mai ales a distrus cît a stat în putința sa cultura românească – și așa șubredă, cu o ambiție care pe un adevărat pastor nu-l poate caracteriza.

Cît de bogat poate fi harul și lucrarea „duhului sfînt” cînd vezi implicîndu-se în lucrare acele persoane care pînă nu demult blamau, înjoseau lucrarea și credincioșii, și mai dureros – zeci de ani nici nu s-au apropiat de templul lui Dumnezeu, în vremuri în care pentru ei conta serviciul și afacerile.

Au fost oficiate „botezuri” doar să se vadă roadele pastorului. Se văd bine cîteva roade care nici nu se apropie de „Casa lui Dumnezeu”, dar mai dureros este că majoritatea nici nu știe despre „ora de rugăciune”. E clar că avem cîteva familii care au plîns din vară de cînd a plecat pastorul. E normal. Chiar el a declarat că doar aceste familii îl interesează, nu poporul.

În situația actuală biserică din Chitighaz este coordonată de pastorul de la Giula, care, după cum spune, vine pînă va avea și biserică noastră pastor, dacă va avea cîndva.

„Durerea” pe care o aminteam în titlu este că în această perioadă bîntuie pesimismul în Biserică. Nu-l judecăm pe pastorul coordonator, dar chiar atîta să fie în necunoștință de cauză că-n această biserică trebuie vestit cuvîntul în două limbi? Cum ne-am întors

acasă de la „Ziua de Mulțumire”, cînd întreaga zi nu s-a spus un cuvînt românesc deși au fost și musafiri din România – pur români? La cîte servicii obișnuite, mai ales „Cina Domnului” s-a vestit cuvîntul și în românește? Cu o zi înainte de Ziua de Mulțumire a fost serbarea mileniului, unde din partea conducerii țării foarte frumos s-a exprimat secretarul de stat Doncsév Toso, că toate naționalitățile din Ungaria au libertatea de exprimare, de închinăciune.

S-ar putea colabora cu fratele Cioca, dar e prea clar că nici el nu-i bun în ochii cuiva. Destul i-a fost și lui cînd, după o predică în limba română, a fost apostrofat, jignit și trimis să predice, dacă mai vrea așa, în România. Și cînd te gîndești că agresorii sînt români, care prin căsătorii s-au făcut dușmanii românilor. Cel mai curios este faptul că la ora de rugăciune de duminică dimineața peste 75% se aud rugăciuni în limba română. Întrebarea e: chiar numai pentru 3-4 persoane trebuie și românește. Trebuie știut că odată cu distrugerea voită a limbii se distruge automat tradiția, cultura, și-și face loc tot mai mult egoismul, ura, disprețul care nu-i folositor nimănui.

Dacă trăim așa vremuri înnourate, totuși ne rămîne credința și speranța într-un viitor mai senin, bazat pe încrederea reciprocă, și mai ales pe stăruința rugăciunii.

Ajută-ne Doamne tuturor ca ceea ce zicem să și facem. Amin.

Gheorghe Moț, Chitighaz

Biblia este bestseller în Mongolia

La o zi de la scoaterea la vînzare a primei Biblii în limba mongolă, toate celelalte 10.000 de copii au fost vîndute, scrie misionarul Rick Leatherwood în buletinul său informativ. »M-am simțit ca Petru, cînd stătea la mormîntul lui Isus, mărturisește misionarul, cînd am văzut magazia goală, magazie care cu o zi înainte era neîncăpătoare.«

Leatherwood, împreună cu o echipă de traducători provenind de la diferite misiuni, au lucrat mai mulți ani pentru a traduce întreaga Biblie în limba mongolă. Biserica din Mongolia a cunoscut o creștere spectaculoasă în ultimii 9 ani; astfel că, dacă în 1991, numărul creștinilor din această țară se ridica doar la 50 de persoane, în prezent, există aproximativ 10.000 de creștini.

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc

ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

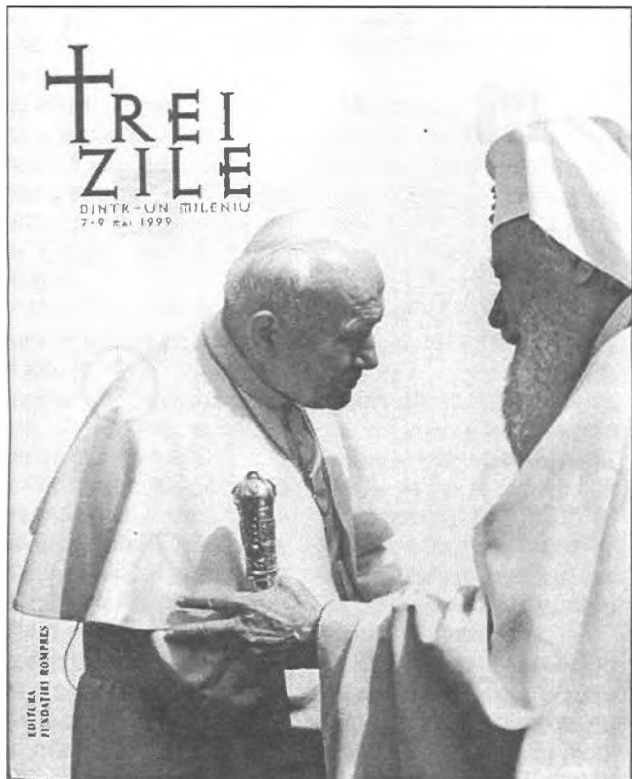
Dezvelirea unui bust al Papei Ioan Paul al II-lea la București

Recent, în curtea Nunțiatiei Apostolice din București a avut loc ceremonia dezvelirii unui bust în bronz al Papei Ioan Paul al II-lea, dedicat vizitei la București a Suveranului Pontif, în zilele de 7-9 mai 1999, și celor 22 de ani de slujire a sa în scaunul Episcopului Romei.

Adresându-se asistenței, Nunțul Apostolic, Arhiepiscopul Jean Claude Perisset, a prezentat mai întâi monumentul, care este o creație din 1995 a artistului plastic Gerardt F. Baur Guatini – bustul propriu-zis, a tînărului arhitect Laurențiu Hanu, căruia i se datorează concepția soclului din marmură, și a inginerului Cristian Filip, care s-a angajat la realizarea lucrării. Despre marmura în două culori a soclului, Nunțul Apostolic a spus că ea reprezintă cele două Biserici, Catolică și Ortodoxă, aflate într-o etapă importantă pe drumul unirii. Ea provine din cariere românești, pentru a arăta cât de bogat este pămîntul acestei țări, a mai spus ÎPS Perisset. Nunțul i-a invitat apoi pe președintele României, Emil Constantinescu, pe Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române,

Prea Fericitul Teoctist și pe Mitropolitul Bisericii Greco-Catolice și președintele al Conferinței Episcopale Catolice din România, ÎPS Lucian Mureșan, să dezvelească bustul. Ambasadorul Sfântului Scaun a menționat că evenimentul are loc la exact 527 de zile de la prima vizită a Suveranului Pontif într-o țară majoritar ortodoxă, că el este menit să mențină viu spiritul de cordialitate și de fraternitate ecumenică, care a dominat această vizită.

În numele Sfântului Sinod al BOR, PF Părinte Teoctist a spus, referindu-se la vizita la București a Suveranului Pontif, că „un eveniment este mare cînd creează urmări mari. Aceasta, a mai spus Patriarhul Teoctist, a fost o vizită dumnezeiască pusă în slujba unității creștine, prilejuind un dialog al întregului popor. Monumentul dezvelit astăzi reactualizează bucuria și nădejdea aduse de această vizită. Este timpul, a încheiat PF Teoctist, ca cele două Biserici românești și celelalte Biserici din România să împlinească prin lucrarea lor dorința de unitate, iubire, adevăr și libertate a lui Iisus Hristos.” Orthopress

În urma vizitei la București a Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea a apărut și o carte care evocă evenimentele istorice ale celor trei zile

Strămoșii ne-au învățat să avem grijă de biserică

Tatăl cel Ceresc ne-a ajutat să avem astăzi o zi frumoasă, – spuneau credincioșii ortodocși din Micherechi atunci cînd au salutat oaspeții. Duminica trecută a fost într-adevăr o zi deosebită pentru ei. S-a adunat lume multă, au venit și oaspeți ortodocși din alte parohii să fie părtași la sentimentul celor din Micherechi, care după mai bine de un deceniu au încheiat lucrările de renovare ale bisericii ortodoxe române din Micherechi. După ce între anii 1988–1992 lăcașul sfînt a primit o nouă pictură interioară și un nou iconostas, în 1994, biserica a fost tîrnosită de PF Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Satisfacția michechenilor nu a fost deplină atunci, pentru că erau conștienți de faptul că nu au ajuns încă la capătul lucrărilor. Acum doi ani, starea acoperișului a devenit critică, infiltrîndu-se apa de pe acoperiș. Haina interioară nouă a fost periclitată de ploile abundente. S-a văzut clar: sînt necesare alte lucrări urgente, deși, între timp, sursele parohiei s-au cam epuizat. Depășind momentul greu, credincioșii din Micherechi din nou au băgat mîna în buzunar, adunînd 1,5 milioane de forinți. Oficiul Monumentelor Istorice a mai donat 2 milioane, iar Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria a dat 1 milion. La aceste fonduri s-au mai adăugat fonduri mai modeste din partea ATRU și a autoguvernării din loc. Astfel s-au lansat din nou lucrările de îmbunătățire a lemnăriei acoperișului. A mai fost necesară schimbarea tablei și mai trebuiau făcute niște renovări în turla bisericii. Cel mai însemnat aport financiar a fost asigurat însă de către Departamentul Relațiilor cu România de peste Hotare al Guvernului României. Instituția condusă de secretarul de stat Viorel Badea a contribuit cu 3,5 milioane de forinți la aceste lucrări. „Am avut grijă de biserică noastră, spune Vasile Netea, pentru că așa am învățat de la strămoșii noștri. Astăzi am ajuns să fie gata.” „Lucrările au costat în total 8 milioane de forinți. Conform tradiției ortodoxe, exteriorul bisericii a

fost sfințit din nou de un sobor de preoți, în frunte cu Prea Sfințitul Sofronie, Episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. Întîi Stătătorul eparhiei noastre a avut un rol hotărîtor în crearea condițiilor bănești, care au asigurat buna desfășurare a lucrărilor” – spunea în cuvîntarea sa parohul Ioan Bun. La sărbătoarea credincioșilor ortodocși din Micherechi a participat și excelența sa domnul Petru Cordoș, ambasadorul României la Budapesta. „Am ținut să fiu prezent, pentru că Guvernul României a acordat comunității o sumă hotărîtoare pentru finalizarea lucrărilor de renovare, a spus ambasadorul. Tot așa au fost subvenționate și lucrările de la Apatu.”

Eu personal m-aș bucura dacă prin eforturile comune ale celor două țări, am putea începe și renovările Capelei Ortodoxe Române din capitală.” La sfințirea bisericii din Micherechi a mai luat parte Andrei Oancea, consul general al României la Seghedin, Ștefan Frățean, director la Oficiul pentru Minorități, Traian Cresta, președintele ATRU și dr. Gheorghe Ruja, primarul comunei Micherechi. După slujba sfințirii și după liturghie, oaspeții și credincioșii au primit din partea parohiei o felie de cozonac, drept amintire a zilei în care credincioșii ortodocși s-au dus acasă cu gîndul că biserica lor este așa cum și-au dorit-o dintotdeauna. Tiberiu Boca

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 12 noiembrie 2000

Apatu	– ora 9.00 – pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 9.00 – pr. Ilie Ciocan
Bichișciaba	– ora 9.00 – pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 – pr. Marius Maghiaru
Cenadul Unguresc	– ora 9.30 – pr. Aurel Becan
Chitighaz	– ora 9.30 – pr. Florin Olteanu
Crîstor	– ora 9.00 – pr. Alexandru Șereș
Giula I	– ora 10.00 – P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Giula II	– ora 8.30 – pr. Petru Pușcaș
Micherechi	– ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00 – pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 11.00 – pr. Origen Sabău
Vecherd	– ora 10.00 – pr. Cosmin Pop

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Mărti	ora 18.00 – oră de rugăciune

Un debut promițător

Despre chitaristul și cântărețul **Tiberiu Cozma** s-a mai scris în Foaie, pentru că de foarte tânăr a devenit membru al unor renumite formații de muzică ușoară, cum au fost trupele **R-GO**, **Casablanca** și, mai nou, **No Smoking**. Simbăta trecută, la 28 octombrie, **Tibi**, împreună cu doi tineri români din Giula și Micherechi, **Diana Domonkos** și **Vasile (Lați) Ciotea** au dat un concert extraordinar la sediul Uniunii Culturale. În fața unui public, de vîrstă mixtă, de la 16 pînă la 60 de ani, cei trei au avut un succes nemaipomenit.

– Aș fi foarte curioasă să aflu cum v-ați cunoscut. **Tibi**, trăiești în Budapesta, tu, **Lați** în Micherechi, iar tu, **Diana**, la Giula. Trei în trei localități. Cum s-a ajuns pînă aici, ca un fost membru al formației **R-GO** să cînte astăzi împreună cu doi tineri la Giula?

– Și eu sînt originar din Giula, părinții mei se trag din Micherechi, deci, toată povestea este pe cît de simplă, pe atît complicată. Cam cu trei ani în urmă l-am cunoscut pe **Lați**, cînd mi s-a spus că la Mi-

cherechi este un tînăr talentat, care învață să cînte la sintetizator. Mi-a plăcut mult ceea ce făcea. Am intrat într-un studio, unde **Lați** a înregistrat cîteva melodii populare din Micherechi, prelucrate la sintetizator într-un stil mai modern. După aceasta ni s-au despărțit căile. Eu am început să cînt într-o formație nouă, care se numește **No Smoking**. Dar legăturile noastre nu s-au întrerupt nici în această perioadă, pentru că vorbeam la telefon, l-am invitat la concerte, dar nu ne-

am văzut prea des. În vara acestui an m-a sunat **Lați** la telefon și m-a invitat să vin la Giula, pentru că a găsit o fată care știe să cînte bine și are dorința să devină cîntăreață. Cînd i-am întîlnit pentru prima dată și i-am ascultat, imediat i-am spus și **Diane** că n-o să-i fie ușor dacă vrea să intre în această lume a muzicii. Eu am cîntat prin anii '80 împreună cu formația **R-GO** și am multe experiențe proprii și știu că e foarte greu să obții succese. Mie-mi place foarte mult muzica pe care o face **Lați** cu **Dini**. Deși deocamdată au numai două melodii, dacă vor fi destul de stăruitori și vor lucra foarte-foarte mult, vor avea și multe bucurii.

– **Lați**, tu nu cînți. De ce? Nu ai voce bună?

– Mie-mi place să cînt la sintetizator, să alcătuiască noi melodii... De mult timp căutam o fată sau un băiat tînăr, cu voce bună, care ar cînta împreună cu mine. Am cunoscut-o pe sora **Diane**, care mi-a amintit că sora ei mai mică cîntă într-un cor din Giula. Așa am invitat-o pe **Dini** la o întîlnire. Vocea ei mi-a plăcut imediat. Am făcut o înregistrare demo, cu titlul „Édes éjjel”. Toți prietenii, cunoscuții noștri care au auzit această melodie au zis că le place și ne-au îmbărbătat. Așa mi-am luat curajul să i-o arăt și lui **Tibi**, pentru că părerea lui a contat pentru noi foarte mult.

– **Dini**, despre tine s-a mai scris și știm că ai vrut să devii cîntăreață.

– Și înainte de **Lați** m-au mai căutat cîteva cunoscuți să cîntăm împreună, dar aceste solicitări nu au fost prea serioase. Formația nu s-a dovedit stabilă, și s-a destrămat repede. De mic copil mi-a

plăcut să cînt, dar – acum, după concertul de azi – mă gîndesc că nici n-am crezut că-n viața mea o să am un asemenea succes ca cel din seara aceasta. Aș vrea să cînt și în viitor și, așa cum am mai zis, aș vrea să devin cîntăreață de operă.

Andreea Gurzău

Oraș vestit

Scrieți deasupra liniuțelor, lîngă simboluri, numele fabricilor de construcție auto. Din literele notate cu steluță puteți afla numele unui oraș vestit din lumea Formulei 1.

.....*

.....*

.....*

.....*

.....*

.....*

.....*

.....*

.....*

.....*

Dezlegare:

Mitsubishi, Volkswagen, Audi, Renault, Opel, Toyota – Monte Carlo, Mercedes, Audi, Volkswagen, Honda, Peugeot, Daewoo,

Puțină logică

Cum trebuie să continuați operațiile aritmetice ca să primiți rezultatele date?

a) 45 - 1	= 44	b) 2 x 2	=	4
	= 42		=	12
	= 39		=	48
	= 35		=	240
c) 2 + 2	= 4	d) 1440:2	=	720
	= 7		=	240
	= 11		=	60
	= 16		=	12

Dezlegare:

a) 44-2; 42-3; 39-4; 36-5; b) 4-3; 12-4; 48-5; c) 4+3; 7+4; 11+5; d) 720:3; 240:4; 60:5;

Glume

Profesorul: Unde a cîștigat Ștefan cel Mare prima bătălie?

Elevul: La pagina 134...

☺ ☺ ☺

Copilul: Tăticule, tu poți să iscălești cu ochii închiși?

Tatăl: Cred că da!

Copilul: Atunci, te rog, închide ochii și iscălește carnetul meu cu note.

☺ ☺ ☺

Nicușor era școlar de cîteva zile. Într-o zi, unchiul său l-a întrebat:

– Ce faci tu la școală, Nicușor?

– Ce să fac, răspunse Nicușor, așteaptă să sune clopoțelul!

Cinstind poetul prin recitări

Vineri, la 27 octombrie, la Școala românească din Bătania s-a ținut cea de-a patra ediție a *Concursului de recitări „Lucian Magdu”*, la care au participat copii din școli în care limba română se predă ca obi-

ect de studiu și școli bilingve.

Copiii și profesorii au fost salutați de profesoara Ivona Figuli, președinta Fundației „Lucian Magdu”. Cuvântul de deschidere a fost rostit de preotul Ilie Ciocan, mem-

bru al Curatorului Fundației, care și-a început discursul său cu următoarele cuvinte: „*Întâlnirea noastră de astăzi nu face altceva decât să confirme gândurile noastre de acum câțiva ani de a face o tradiție din concursul*

Magdu” din anul 2000.

După ce s-a stabilit rezultatul final, ne-am adunat să participăm la finala concursului, unde celor mai buni elevi li s-au înmănat premiile valorase ale Fundației. Doamna Delia Magdu, sora poetului nu a putut fi de față,

dar a trimis fiecărui participant un mic cadou, o mică amintire.

După încheierea festivității, drept omagiu, participanții concursului au depus o coroană de flori la placa memorială „Lucian Magdu” din Bătania.

Șt. Oroian

Rezultatul final al concursului

Școli în care limba română se predă ca obiect de studiu

cl. 5-6:

- I. Petru Pavel Unc, cl. a 6-a (Leucușhaz)
- II. Marta Szabó, cl. a 6-a (Săcal)
- III. Nicoleta Barabás, cl. a 6-a (Apateu)
- Rita Pásztor, cl. a 5-a (Otlaca)

cl. 7-8:

- I. Agneta Petra Kovács, cl. a 7-a (Săcal)
- II. Ana Lasc, cl. a 8-a (Otlaca)
- III. Petru Dragui, cl. a 7-a (Apateu)

Școli bilingve

cl. 5-6:

- I. Adriana Martin, cl. a 6-a (Micherechi)
- II. Anita Kovács, cl. a 6-a (Bătania)

cl. 7-8:

- I. Maria Cosma, cl. a 8-a (Micherechi)
- II. David Albert, cl. a 8-a (Bătania)
- III. Agneta Lővei, cl. a 8-a (Giula)
- Nora Ardelean, cl. a 7-a (Chitighaz)

În atenția celor exigenți

Cîte ceva despre prepoziții

Sub influența limbii maghiare adesea spunem: mulțumesc invitația..., în loc de: mulțumesc pentru invitația... sau: fotografia a apărut pe pagina 3..., în loc de: fotografia a apărut în pagina 3. La fel, greșim spunând: merele se vînd cu kilogramul, în loc de: merele se vînd la kilogram, sau: am dat 200 de forinți pentru bilet, în loc de: am dat 200 de forinți pe bilet.

Alte exemple greșite: pune-ți paltonul pe cuier, în loc de: pune-ți paltonul în cuier, ia-ți șapca de pe cap, în loc de: scoate-ți șapca din cap etc.

Pentru a evita astfel de greșeli e bine dacă răsfoim dicționarul, și anume Dicționarul explicativ al limbii române. Aici vom afla formele corecte ca: i-a sărit de gît = s-a repezit să-l (s-o) îmbrățișeze, cît păr în cap = în număr foarte mare, a ridicat din sprîncene = a făcut ochii mari de mirare etc.

Este util să facem cercetări în DEX, mai cu sea-

mă pentru că, deseori, în aceeași expresie pot figura două (uneori trei) prepoziții cu aceeași valoare. Iată doar cîteva exemple: cuvînt cu (sau de) cuvînt = exact, fidel, e lung de (sau în) degete = are obiceiul să fure, i-a dat ceva prin (sau în) gînd = i-a venit brusc o idee, a scăpat pe (sau prin) ușa din dos = a scăpat cu mare greutate (și pe căi necinstite) dintr-o încurcătură, cu (sau din) toată inima = cu foarte mare și sinceră plăcere, a dat de (sau ca) exemplu = a atrage atenția asupra unor persoane, unor lucruri etc., pentru a îndemna pe alții să le imite, a prins dragoste de (sau pentru, față de) cineva = s-a îndrăgostit de cineva, Cui pe (sau cu) cui se scoate. = un rău face să uiți răul anterior.

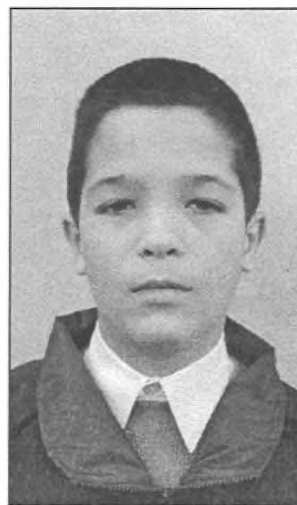
Bineînțeles, prepozițiile nu pot fi înlocuite pe (sau după) plac, deoarece nu e totuna în (sau sub) ploaie adică: în bătaia ploii sau pe ploaie: în timp ce plouă.

Lucia Borza

de recitări al elevilor care frecventează școlile românești din Ungaria. Și cum poeziile din creația lui Lucian Magdu vor fi recitate la Bătania, este un lucru firesc, un omagiu celui care a fost fiul drag al acestor meleaguri.”

La festivitate a participat ca oaspete onorific profesorul universitar Gheorghe Șora, care a recitat două poezii ca omagiu personalității lui Lucian Magdu.

După deschiderea festivă, participanții s-au retras în săli și în fața juriului, alcătuit din profesori de limbă română, au recitat poeziile. Ca la fiecare concurs, participanții au avut mari emoții, care însă au fost învinse după ce au rostit primele versuri ale poeziilor și au ieșit cu voie bună în antreu. Lacrimi nu am văzut... căci în cadrul acestui concurs fiecare participant a avut numai de cîștigat. După ce competiția s-a terminat în fiecare categorie, juriul s-a retras în cancelarie ca să decidă – după cele auzite – cine vor fi cîștigătorii Concursului de recitări „Lucian

Petru Pavel Unc

Maria Cosma

Agneta Petra Kovács

Adriana Martin

Cum putem transmite copilului sentimentul că e iubit?

Prima cale este *contactul ochilor*. Aceasta înseamnă să privim direct în ochii unei alte persoane. Acest contact întărește starea emoțională generală a copilului, sporind încrederea și siguranța. Prin contactul ochilor crește și capacitatea lui de a învăța, fiindcă prin acest contact se umple „rezervorul emoțional” al copilului.

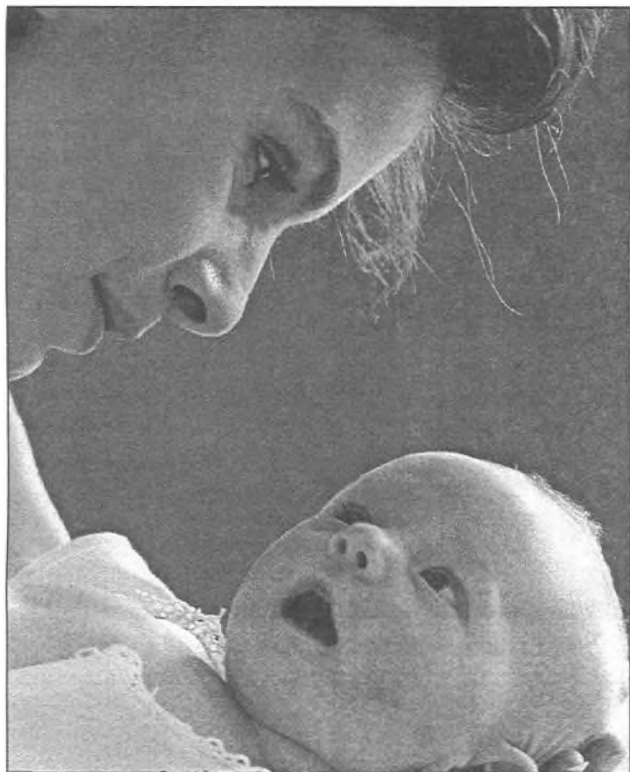
A doua dintre aceste căi este *contactul fizic*, atingerea de orice fel, cum este îmbrățișarea, sărutul, șezutul în brațe sau în poală, mângâierea, *gîdilarea*. Acest contact fizic întărește starea emoțională generală a copilului, îi dă încredere și siguranță, îl ajută în comunicarea cu ceilalți.

A treia cale de a transmite copilului iubirea este *atenția concentrată*. Ea înseamnă să dăm copilului o atenție

completă, integră. Această atenție întărește capacitatea copilului de a se raporta la ceilalți, dar și capacitatea sa de a-i iubi pe alții. Efectul atenției va fi maxim dacă se folosește împreună cu contactul ochilor.

Al patrulea mod de a transmite copilului iubire este *disciplina*. Ea se definește ca o instruire, ca o călăuzire spre maturitate, înfăptuită de părinți mai ales prin exemplul personal. Disciplina permite copilului să devină constructiv și să aibă autocontrol. E un proces continuu, fiind necesară, într-o formă sau alta, tot timpul.

Iubirea necondiționată este prima și cea mai importantă parte a disciplinei: dacă copilul se simte iubit, disciplina va fi ușoară, în acest caz copilul va dori să se identifice cu părintele.

Nu știți să decideți?

Dacă nu ajungeți cu tovarășul dvs. de viață la un numitor comun în ceea ce privește numele pe care să îl poarte copilul, paginile de Internet ale revistei „Chatelaine” vă oferă o soluție simplă: un generator de nume. Trebuie doar să specificați sexul, tipul de nume pe care îl doriți (tradițional, din calendarul religios, hippie, exotic sau de vedetă) și programul face treaba. Iată și adresa la care îl găsiți: webguide.chatelaine.com/parenting.html.

Din istoria bărbieritului

Pe fața unui bărbat există, în medie, nu mai puțin de 25.000 de fire de păr, care cresc aproximativ o jumătate de milimetru în 24 de ore. Din tot părul care crește pe corpul uman, barba are cele mai tari și mai rezistente fire, fiind la fel de greu de tăiat ca și sîrma de cupru de aceeași grosime. Dacă un bărbat petrece zilnic 5 minute pentru a se bărbieri, în 50 de ani el și-a petrecut peste 63 de zile din viață tăindu-și părul de pe față.

Oamenii s-au dovedit deosebit de generoși în privința alegerii ustensilelor pentru bărbierit. Bărbații din Egiptul antic se bărbieau cu o lamă de cupru care semăna cu o mică secure fără coadă. Mai aproape de zilele noastre, și anume în secolul al XVIII-lea și XIX-lea, se folosea briciul, cunoscut și sub numele de tăietor de beregată, fabricat îndeosebi la Sheffield (Anglia). Briciul (în general, cu multe ornamente) avea o lamă curbată de oțel, care se ascuțea prin frecare. Când nu era folosit, se închidea, lama intrînd într-o creștătură făcută în mîner.

În 1901, unui bărbat din Statele Unite, pe nume *King Camp Gillette* i s-a brevetat invenția: un aparat de ras cu lamă care putea fi înlocuită, aparat care nu prezenta nici un pericol. Invenția lui s-a bucurat de un succes răsunător în lume și, în cele din urmă, a stat la baza mai multor modele, inclusiv aparate de ras cu mîner placat cu aur sau argint. Printre ultimele realizări se numără și aparatele de ras de unică folosință, aparatele de ras cu două sau chiar trei rînduri de lame și aparatele de ras cu cap flexibil cu pivot.

Bineînțeles că nu putem trece cu vederea aparatele electrice de ras, care au apărut pe piață în anul 1931. Popularitatea și eficiența lor au crescut mereu, însă unii preferă în continuare mîgînea ascuțită a unei lame pentru a avea o față cu adevărat „curată”.

Barba – o chestie de modă

Din cele mai vechi timpuri, barba a fost ba la modă, ba demodată. Egiptenii din antichitate „nu se remarcă prin pă-

rul de pe corp; ei se mîndreau cu o față bărbierită, pentru acest lucru folosind niște lame bine lucrate, pe care le păstrau în „casete de piele curată”, se spune în cartea „Viața de zi cu zi din Egiptul Antic”.

Asirienii aveau niște bărbi superbe. Plini de vanitate, ei își îngrijeau în mod exagerat barba, pe care o aranjau, o răsuceau în bucle și o împleteau cu multă măiestrie.

În Grecia antică, bărbații purtau de obicei barbă, excepție făcînd cei din nobilime care, în general, se bărbieau.

În Roma, bărbieritul a devenit un obicei, după cît se pare, în secolul al II-lea î.e.n., acest obicei practicîndu-se zilnic pe parcursul cîtorva secole.

Însă, după căderea Imperiului Roman, barba a fost din nou la modă timp de 1.000 de ani, mai exact pînă pe la jumătatea secolului al XVII-lea, cînd bărbieritul a început să cîștige popularitate. Pe tot parcursul secolului al XVIII-lea, bărbații au continuat să se radă. Dar, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, balanța a înclinat din nou în cealaltă parte. La începutul secolului al XX-lea, bărbieritul s-a bucurat din nou de popularitate, rămînînd la modă în majoritatea țărilor pînă în zilele noastre.

Sfaturi pentru cei care folosesc lama de ras

1. Înmuiera bărbii: Singura modalitate de a

înmuia bine de tot părul de pe față constă în clătirea feței cu multă apă caldă. Dacă este posibil, bărbieriți-vă după ce ați făcut duș, întrucît în timpul dușului apa înmoaie barba.

2. Aplicarea unor produse înainte de ras: Toate săpunurile, spumele, cremele și gelurile de ras realizează în esență trei lucruri: 1) rețin apa în firul de păr; 2) țin firele de păr drepte; 3) ung pielea pentru ca lama să poată aluneca mai ușor. Alegeți

produsul care dă cele mai bune rezultate în cazul dumneavoastră.

3. Folosirea corectă a unei lame bune: o lamă bună este o lamă care taie bine. Lamele tocite pot dăuna pielii. Tăiați firul de păr în direcția lui de creștere. Dacă vă raideți în sens invers, veți avea probabil o față „curată”, însă s-ar putea să tăiați firele de păr sub nivelul pielii și, ca urmare, ele vor crește în țesutul din jur în loc să iasă prin porii pielii. Potrivit unor lucrări de specialitate, un ras neglijent - atît în cazul bărbaților, cît și al femeilor - poate provoca infecții, care duc la apariția negilor.

4. Protejarea pielii după ras: De fiecare dată cînd vă bărbieriți, îndepărtați un strat microscopic de piele, lăsînd astfel pielea vulnerabilă. Prin urmare, este important să vă clătiți fața cu apă curată pentru a îndepărta toate resturile - la început, cu apă caldă, apoi, cu apă rece, pentru ca porii să se închidă, iar apa să fie reținută de piele. După preferință, puteți aplica o loțiune after-shave hidratantă pentru a vă proteja și înviora pielea.

Mihai Eminescu ne povestește și ne întreabă asupra cunoașterii și raportării la trecut. Acestea au fost scrise la anul 1881, adică tocmai ieri, dacă gândim în termenii privilegiului „vieții fără moarte și tinerețe fără îmbătrânire”, ursite neamului românesc. Însă ia aminte cititorule, privilegiul cu pricina e al neamului, nu al meu și nici al tău; pentru noi rămâne șansa împărtășirii destinului neamului prin asumarea liniei sale în clipa istorică hărăzită nouă de Dumnezeu. Tot Dumnezeu e Cel care ne-a lăsat libertatea de a irosi această șansă, desigur, în ambele variante, cu consecințele de rigoare, care inevitabil se vor produce, indiferent că ni le asumăm sau nu. Cu mențiunea că, tot așa cum în fața oricărei instanțe constituită conform legii române, necunoașterea nu poate fi invocată pentru a justifica încălcarea legii, cu atât mai mult, în fața instanței divine, la Judecata de Apoi, nici „n-am știut” și cu atât mai puțin „ce puteam eu să fac”, nu vor fi acceptabile ca circumstanțe atenuante pentru propria indiferență la și în istorie, atât câtă ne-a fost dată spre cunoaștere și trăire.

Andrei Burz-Pinzaru

Între legendele noastre naționale e una (în colecția Ispirescu) de străveche origine desigur și de o mare adâncime. Un om primește de la ursite privilegiul „vieții fără moarte și tinereții fără îmbătrânire”. Acesta trece pe lângă un oraș și întreabă pe un târgoveț, ce culegea mere într-o grădină, de când sta orașul acela? – De când lumea, răspunse omul culegând mai departe. Peste cinci sute de ani omul pururea tânăr trece iar prin acel loc, dar de oraș nici urmă. Un cioban singur își păștea oile cîntînd din fluier. – De când s-a risipit orașul de aici? întreabă el. – Ce oraș? i se răspunse. N-a fost niciodată, tot cîmp limpede, bun de pășune a fost aici. – Într-alt rînd omul pururea tânăr găsi aci un codru mare și un cărbunar tăind lemne. – De când e codrul? întreabă – Da cine-l mai ține minte de cîndu-i? răspunse cărbunarul. Și în sfîrșit peste alți cinci sute de ani, omul pururea tânăr regăsi iar un oraș mare. În piață larmă, trîmbițe, tobe, steaguri, veselie. – De când e orașul? întreabă el, unde-i pădurea, unde-i păstorul cu fluierul?

Dar cine să-i răspundă la

toate întrebările acestea? fiecare în piață era preocupat de treburile lui proprii, de sine însuși, de ceea ce se petrecea împrejurul lui.

Omul pururea tânăr, cînd trecuse pe lângă acel oraș, făptuise multe lucruri bune. Ciobanului îi răpeau tătarii din turmă și el a alungat tătarii, cărbunarului îi urlau lupii pe lângă casă, el a sfîrșit luptările, și-n adevăr într-o piață a noului oraș el a văzut o statuă călare c-o alebardă în mînă și s-a recunoscut pe sine în acea statuă. – Eu sînt acela, zise el mulțimii dimprejurul lui, dar toți rîseră de el și nu-l credeau. La arhiva primăriei stătea scris că fapta reprezentată prin statuă se petrecuse cu multe sute de ani înainte. – Dar eu sînt acela, zise el. Nu țineți voi minte că acum cinci sute de ani mă chema Dragomir și mă pusesese Mircea Vodă singur în pustietatea aceasta plină de păduri, în mica cetățuie a Dîmboviței, de țineam piept tătărilor pe Ialomița? Și acum găsesc aci un oraș de două sute de mii de oameni?

Dar cine să creadă că el e geniul neamului românesc, pururea avînd în minte trecutul întreg, de aceea uimindu-se de ceea ce vede acum? Ba, în mulțimea cea mare iată că găsi un moș-

Cunoaștere și trăire istorică în vremea strămoșilor noștri¹

neguț, cu fața vicleană, cu ochii bulbucați și cam chepeleag la vorbă, care începu ceartă cu omul pururea tânăr, zicînd: „Ce vorbești tu? De cînd sînt eu există toate cîte le vezi. Înainte de mine nu erau decît boiari și rumîni. Luminează-te și vei fi, voiește și vei putea. Eu am creat țara aceasta, înainte de mine nu era nimic.” Omul pururea tânăr rîse, îi dete cu tifla moșneagului și se făcu nevăzut.

Cînd ne uităm cu binoclul, ne pare scena foarte aproape, cînd îl întoarcem, ea ne pare foarte departe. Dacă am întoarce binoclul istoric spre anul 1654, la încoronarea lui Constantin Basarab, fiul lui Radu Șerban, am vedea tot piesa de azi, jucată în alte costume, am vedea pe ulițe mese cu cîte un grămătic, și la ele cei 100.000 de doboranți și semeni depunîndu-și jurămintele asupra formulei:

„Jurați pe această Sfîntă Evanghelie și pe această cinstită cruce, că veți fi cu Constantin Vodă un suflet și un sfat, ascultîndu-l și ajutîndu-l fără viclenie, atît în iveală cît și în taină; neascuzînd de el nici un lucru ce trebuie să-i fie cunoscut în tot cursul vieții sale și în tot cursul vieții voastre, și nu veți fi trădători către el, nici veți lucra împotriva lui.”

Iar ei, punînd mîinile pe Evanghelii și pe cruce, ziceau: da! Tăranii aruncau în calea Măriei Sale spice de grîu, flori albe și ramuri verzi, mere, lămii, naramze și capete de berbeci, sau îi închinau miei și căprioare sălbătice.

Iar cît despre cheful ce s-o fi făcut pe vremea aceea, nici vorbă. Chiar Neagoe Vodă, om mai mult sfînt decît războinic, zice în sfaturile către fiul său, Teodosie:

„De ți-e voia să dăruiești pe cineva, îi dăruiește dimineța la trezire cu cuvinte dulci; dacă ți-e voia, să-ți mulțumească cel ce i-ai dat darul și să-ți sărute și mîna. Iar dacă ți-e voia să te mîinii sau să urgisești pe cineva, sau să-l judeci, iar dimineța la trezire îl judecă cu toți boierii tăi și-i ia seama. Cum îl va ajunge judecata așa-i fă. Căci dacă șezi la masă nu este legea să judeci nici să dăruiești,

ci are masa obiceiul său de veselie, să se veselească toate oștile tale de tine... Să le dai să bea din destul și cît vor vrea, și tu încă să bei, ci cu măsură, ca să poată birui mîntea ta pre vin, iar să nu biruiască vinul pre mîntea și să cunoască mîntea ta pre mințile slugilor tale, iar să nu cunoască mîntea slugilor pre mîntea ta, și de-ți va greși vro slugă, tu-i îngăduie, pentru că... tu l-ai îmbătat.”²

Așa se trăia pe la anul 1520.

Dar să privim coroana, căci de ea va fi vorba poate.

Ea e acoperită cu pietre scumpe și mărgăritare. În partea ce vine pe frunte, deasupra e crucea formată din cinci pietre scumpe, sub cruce în email Duhul Sfînt, sub Duhul Sfînt, tot în email, Dumnezeu Tatăl, cu dreapta binecuvîntînd, în stînga ținînd globul pămîntului. În rînd cu Dumnezeu Tatăl, de jur împrejur, chipurile strămoșilor și între ele mici septe, sub aceste chipuri, un rînd de heruvimi (capete și aripi) și sub acest rînd pietre scumpe mari formînd marginea dimprejurul coroanei.

Capul ce stă sub această coroană e mare, fruntea

largă, ochii mari, pe jumătate închiși, căutătura tristă și întoarsă oarecum în sine însuși, sprîncenele lungi, nasul fin, fața lungăreață și palidă, barba mică și neagră în furculițe, părul capului lung acoperind spatele și umerele.

E Ștefan cel Mare, zugrăvit la anul 1456. Pe piept îi atîrnă un lanț scump care se-ncheie într-un engolpion de aur.

Dar dacă vremea, acest veșnic regizor, a scos din nou piesa din arhivă și ne-o reprezintă astăzi cu costume schimbate și cu alți actori, oare omul pururea tânăr, geniul neamului românesc, a venit asemenea între noi?

Oare n-am uitat cumva că iubirea de patrie nu e iubirea brazdei, a țării, ci a trecutului?

(1) Publicat în Timpul, VI, nr. 62, 19 martie 1881, p. 1. Tipărit în volum, prima dată, în M. Eminescu, Opere IV, București, Editura Cultura Românească S.A.R., 1939, p. 56-60. Cu titlul: Vremea strămoșilor noștri; Opere XII. Publicistică, p. 105-106. Cu titlul: „Între legendele noastre...”

(2) Extrasul este făcut din ediția lui B. P. Hasdeu, Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie din 1865.

(După revista SCARA, anul IV, martie 2000)

O, sfinte amintiri...

*Eu dinspre Goga vin, dinspre Cotruș,
Eu vin din țara celor trași pe roate,
Eu vin dinspre-amintirea celor duși
La Dumnezeu să caute dreptate...*

*Am îndurat și mai îndur și-acuma
Tăcere și blesteme pe pămînt,
Că prea-i sărată și prea tristă huma
Acestui trup puțin în care sînt!*

*Dar nu mă plîng să mă audă, cine?
Pe Viața asta nu-s stăpînul eu
Și dacă sînt aici un oarecine
Măcar să-i mulțumesc lui Dumnezeu*

*Că m-am născut măicuța-ngîndurată
Pe prispa unei doine fără leac,
Aici, pe unde-a rătăcit odată
Iisus cu trupul Lui însîngerat...*

*Eu dinspre Blaga vin, dinspre Ardealul
Cel unduit ca vîersul din caval,
Așa voi trece și eu precum valul
Lăsînd în urma lui alt val...*

*Iertate-mi fie gîndurile-aceste
Curate și atîta de lumești
O, sfinte amintiri, cînd totul este
Doar amintirea faptului că Ești!*

Nicolae Nicoară-Horia

Secretul celor două fete

(fragment)

Clătite cu dulceață, ce oroare! – Misterioasele caiete de dictando – Drumul spre școală și sărutul de noapte bună – Se pune la cale o conspirație – Chermeza, ca repetiție generală – Rămas-bun de la Movila Iazului de lângă Iazul Movilei.

Vacanța se apropie de sfârșit. În dulapuri, maldărul de rufe proaspete scade. Mîhnirea de a fi nevoit să părăsești curînd tabăra de vară și bucuria reîntoarcerii acasă cresc depotrivă.

Doamna Muthesius plănuiește o mică serbare de adio. Tatăl uneia din fete, proprietarul unui magazin, a trimis o ladă mare cu lampioane, ghirlande și multe altele. Acum instructoarele și copiii se întrec în a dichisi cum se cuvine veranda și grădina. Și tot cară scări de la copac la copac, atîrnă în frunziș lampioane pestrițe, împletesc ghirlande din creangă în creangă și pregătesc o tombolă pe o masă lungă. Cîteva

fete scriu pe bilețele numerele cîștigătoare. Lozul principal: patine cu roțile!

– Pe unde umblă bucele și codițele? întrebă domnișoara Ulrike. (Așa li se spune acum celor două fete.)

– Ah, astea două! face disprețuitor Monika. Cu siguranță că stau iar undeva în iarbă și se țin de mînă, să nu le ia vîntul!

Gemelele nu stau „undeva în iarbă”, ci în grădina casei păduraru-lui. Și nici nu se țin de mînă – pentru așa ceva nu au nici cel mai mic răgaz – ci au în față caiete de dictando și niște creioane în mînă, iar în clipa asta Lotte îi dictează Luisei, care mîzgălește de zor:

– Mămichi! îi place cel mai mult supă de vacă cu tăiței. Carnea de vacă o iei de la măcelarul Huber. Un sfert de antricot gras.

Luise ridică ochii.

– Măcelarul Huber, Max-Emanuel Strasse, colț cu Prinz Eugen Strasse! Așterne ea pe hîrtie.

Lotte dă satisfacută din cap.

– Cartea de bucate e în dulapul din bucătărie, în sertarul din stînga jos. În ea găsești toate rețetele pe care le cunosc eu.

Luise își notează: „Cartea de bucate... dulapul din bucătărie... sertarul de jos... la stînga...”. Apoi se sprijină pe brațe și zice:

– Mi-e frică de gătit cu dracu! Dar dacă în primele zile o să meargă prost, aș putea spune că, în vacanță, am uitat să gătesc, nu-i așa?

Lotte ca ezită:

– Afară de asta, poți să-mi scrii dacă ceva nu-i în regulă. Mă duc în fiecare zi la poștă și întreb dacă a sosit ceva.

– Și eu la fel, o asigură Luise. Scrie-mi cît de des! Și mîncă la Imperial pe săturate. Tăticu' se bucură grozav cînd îmi place o mîncare.

– Păcat că tocmai clătitele cu dulceață sînt mîncarea ta preferată! mormăie Lotte. Ei, da' n-ai ce-i face! Un șnițel de vițel sau tocană mi-ar plăcea mai mult.

– Dacă din prima zi mîncînci dintr-o dată trei clătite sau patru sau cinci, poți să spui după aia că te-ai săturat pentru tot restul vieții, îi propune Luise.

– O să meargă! o liniștește Lotte, deși numai la gîndul că ar putea înghiți cinci clătite i se întoarce stomacul pe dos.

Dar nu-i pasă!

După care, amîndouă se apleacă din nou asupra caietelor și-și dictează una alteia, pe rînd, nume de colege, ce locuri ocupă în clasă, obiceiurile învățătoarei și drumul exact spre școală.

– Cu drumul spre școală o să-ți fie mai ușor decît mie, observă Luise. Îi spui, pur și simplu, lui Trude să treacă să te ia în prima zi

de școală. Face ea asta, din cînd în cînd. Ei da, și apoi mergi liniștită alături de ea și memorezi colțurile străzilor și tot restul!

Lotte încuviințează în tăcere. Dar deodată se sperie:

– Am uitat să-ți spun, nu cumva să uiți s-o săruți de noapte bună pe mama, cînd te duci la culcare.

Luise privește în gol:

– Nu-i nevoie să-mi notez. Cu siguranță că n-o să uit!

Ați priceput ce se urzește aici? Gemelele nu vor încă să spună părinților că știu ce știu. Nu cutează să-și pună tatăl și mama în fața unor hotărîri. Simt că n-au acest drept. Și se mai și tem că decizia părinților ar putea nimici, pe loc și definitiv, bucuria lor de a se fi regăsit ca surori. Dar nici nu le rabdă inima să lase lucrurile așa cum sînt, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat, și să plece acasă, de unde au venit! Să continue să trăiască despărțite, cum le-au hărăzit părinții, fără să le întreb! Nu! Într-un cuvînt, se pune la cale o conspirație! Fantasticul plan, iscat din dorință și gust de aventură, arată astfel: amîndouă vor să facă schimb de rochițe, de pieptănături, de șorțuri, valize, într-un cuvînt, schimb de existență! Luise, cu două codițe cumînți (ba chiar și altminteri se va strădui să fie cumîn-te), de parcă ar fi Lotte, se va duce la mămica, pe care n-o cunoaște decît din fotografie, se va întoarce deci „acasă”! Iar Lotte, cu părul lăsat liber și veselă, vioaie, cum s-ar cuveni să fie Luise, va pleca la Viena, la tăticu'!

Pregătirile pentru viitoarele aventuri sînt temeinice. Caietele de dictando sînt doldora de notițe. Își vor scrie reciproc la post-restant în caz de urgență sau dacă se vor ivi întîmplări importante, neprevăzute.

Poate că, prin observații atente de ambele părți, vor reuși să afle de ce părinții lor trăiesc despărțiți? Și poate că într-o bună, preabună zi vor fi împreună cu părinții lor – însă atît de departe nu se încumetă să gîndească, darmită să discute despre o astfel de posibilitate!

„Cei mai mulți oameni se dezbară de copilărie ca de o pălărie veche. O uită ca pe un număr de telefon care nu mai există. Pe vremuri au fost copii, apoi au devenit adulți, dar ce sînt ei acum?”

Numai cel ce devine adult, rămînînd copil, este om!”

Erich Kästner

Chermeza din ajunul plecării servește ca prilej pentru o așa-zisă repetiție generală. Lotte apare ca o încîrlionțată și zburdalnică Luise. Luise apare ca o Lotte cumințe, cu codițe. Și amîndouă își joacă de minune rolurile. Nimeni nu observă schimbarea. Nici măcar Trude, colegă de școală cu Luise la Viena! Gemelele simt o plăcere grozavă s-o strige una pe cealaltă cu propriul ei nume. De atîta exuberanță, Lotte face tumb. Iar Luise e atît de blîndă și de liniștită, de parcă n-ar fi în stare să strivească o muscă.

Lampioanele licăresc în copacii văratici. Ghirlandele se clatină în adierea serii. Petrecerea și vacanța se apropie de sfârșit. La tombolă se împart cîștigurile. Steffi, mititica de ea, cîștigă premiul întîi, patinele cu roțile. (Mai bine o mîngiere slabă decît nici una.)

În cele din urmă, surorile – potrivit rolurilor – dorm în paturile schimbate între ele și, de emoție, visează năstrușnicii. Bunăoară, Lotte e primită la Viena, pe peron, de o fotografie în mărime supranaturală a tatălui ei, și alături, un bucatar cu tichie albă împinge un cărucior cu clătite – brrr!

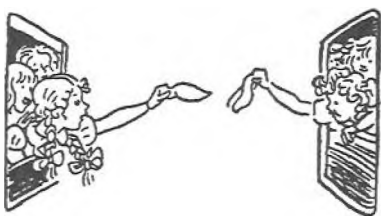
În dimineața următoare, abia se crapă de ziuă și în gara Egern, de lângă Movila Iazului de la Iazul Movilei, intră două trenuri venind din direcții opuse. Duzini de fete se cațără pălăvrăgind în vagoane.

Lotte se apleacă pe fereastră. De la o altă fereastră a celui-lalt tren, Luise își flutură batista. Își surdă a îmbărbătare. Inimile zvînesc. Emoția crește. Dacă locomotivele n-ar suiera și n-ar pufăi, poate că fetele, în ultimul moment...

Dar nu, mersul trenurilor își are cuvîntul. Șeful de gară ridică paleta. Locomotivele se pun, în același timp, în mișcare. Mînuțe de copii se agită.

Lotte, acum Luise, pleacă la Viena.

Iar Luise, acum Lotte, la München.

Erich Kästner

S-a născut în 1899, la Dresda. A urmat școala normală și a studiat apoi germanistica, luîndu-și doctoratul în filosofie. A lucrat, după încheierea studiilor, ca jurnalist și redactor, iar din 1927 s-a stabilit la Berlin ca scriitor liber-profesionist. În 1933 cărțile lui au fost arse de naziști, dar scriitorul a continuat să trăiască în Germania deși ani îndelungați i s-a interzis să publice. După război s-a stabilit la München, reluîndu-și activitatea de scriitor și jurnalist.

A scris poezii și proză pentru adulți, povestiri, romane, articole și eseuri, de cele mai multe ori cu caracter polemic, dar cu adevărat cunoscut a devenit datorită cărților sale pentru copii, îndrăgite de cititorii mici și mari din întreaga lume. Ca o recunoaștere a meritelor sale, povestitorului i s-a decernat premiul internațional și medalia „Hans Christian Andersen”.

Anul 50

Fișier al al colaboratorilor FOII (26)

Ștefan Oroian

debut de presă • redactor • artist plastic

Pe câtă greutate și tot atâtea sarcini obștești, pe care le duceau dascălii comunității ca animatori culturali ai comunelor și satelor, pe atâtea muncă și dăruire solicita ziarul din partea redactorilor săi. Aceștia au trebuit să-și formeze și să-și modeleze personalitatea, strecurându-se printre diversele ideologii și cenzuri ale vremii, pentru a-și păstra dramul de libertate și inițiativă în exercitarea profesiei lor de jurnaliști. Am văzut pînă acum că mulți dintre ei și-au păstrat neștirbită verticalitatea și deontologia de ziarist, găsind în articolul de cultură sau artă un mijloc eficace de conservare a statutului lor intelectual. Posteritatea va putea aprecia cît a fost vocație și mecenat și cît acțiune conjuncturală sau de confort social. Un lucru este cert: atunci cînd rezultatele redactorului se simt și se văd, măsurate în acțiuni ziditoare ample, în proiecte duse la capăt, în pecetea unui stil și a unui program susținut tenace în raporturile cu cititorii, acel redactor rămîne cel mai des căutat de ochiul și spiritul cititorului pentru care scrie.

Intelectuali cu o puternică și complexă personalitate ca modelul lui Ștefan Oroian (n. 1947) [Șt. O] au anvergura construirii cu răbdare și minuțiozitate a unei traiectorii calme de devenire, lipsite de sincope spectaculoase și fără parada gestuală ceremonială, constant cumpănite și cu spiritul responsabil al libertății sale de manifestare. Cît din stilul, forma și concepția ziarului românesc se regăsesc în

munca sa de o viață, o viață contopită cu destinul periodicii de la Giula, – doar redactorul în sine își poate lumina starea lui de grație, răsfoind aievea numere și pagini din anii din urmă, care poartă blazonul artistului ziarist. Urmărindu-i traseul constant, am intuit în prestația acestui redactor o pasiune roditoare, dublată de un caracter nobil în gesturile culturale pe care le-a inițiat, pînă la abandonare de sine și dăruire necenzurată. Un destin cărturar însoțit de unul artistic a făcut ca între ziaristul-redactor și cititorii săi, îndeosebi cei tineri, să se stabilească o punte de comunicare prin încredere și curaj în forțele proprii și, lucru rar, prin talent ivit acolo unde limba regăsește în aceeași casă pe toți făuritorii de frumos artistic. Ștefan Oroian știe cel mai bine că nu poți fi un răsfațat al sorții, dacă nu pui, în tot ceea ce faci, rosturi și temeuri care să legitimeze că gesturile și faptele tale devin mîine daruri oferite generos semenilor tăi. Abia atunci, talentul și precocitatea lui de percepție dau măsura adevărului că o personalitate nu se poate naște peste noapte sau la comanda vremurilor. Ziarul îl amintește printre frunțașii la învățătură, încă din anul I de liceu, alături de Ana Oros (nr. 7, 1 aprilie 1962). Fiind înconjurat de colegi-colaboratori ai ziarului, Teodor Băican, Petru Mihoc, Gh. Șereș, Gh. Ardelean, Liviu Hotea, Ioan Halász (Fișa 20), pe perioada liceului trimite corespondențe din cămin, bate

la Poșta redacției (nr. 8, 15 apr. 1964) și se antrenează în activități culturale dinamice, îndrăznețe, precum inițierea și organizarea unui cerc de literatură și critică literară (nr. 20, 15 oct. 1964). Acest exercițiu jurnalistic începător îl susține mult mai constant în perioada studenției seghedinene (la română-desen), cînd se petrece și **debutul său plastic**, configurînd de acum o dublă personalitate, a ziaristului și a artistului. E vorba de grafica umoristică, sugerînd două direcții opuse pe fundalul unei incompatibilități între lege și natură: de o parte Societatea Vinătorilor spre care se îndreaptă hotărît omul, de cealaltă, bietul animal purtînd pecetea „scrisoare de recomandare”, întors în semn de răzvrătire, adulmecînd libertatea naturii, fără ghișeu de inventariere (nr. 10, 15 mai 1968). Desenul este o probă de virtuozitate a jurnalistului care știe să strecoare prin linii schițate sugestii de mare încărcătură ideologică. Acesta, ca și cel despre istoria unui an școlar, publicat doar peste două numere, atestă un ochi atent la dinamica evenimentului, care, trecut prin linii de creion, iese esențializat prin tușa sa reprezentativă. Condeii lui sînt mixti, scris și reprezentare grafică, se maturizează rapid în studenție, organizînd prima expoziție pentru public în 1968. Este anul care-i confirmă talentul inimitabil și-i aduce un succes răsunător. După expoziția mai restrînsă de la catedră, în 1971, iese cu o expoziție la nivel de oraș, la

muzeul „Erkel Ferenc” din Giula, cînd i se rezervă și unul din primele profiluri de artist, sub pana jurnalistului Vasile Roxin. Sînt bine surprinse datele artei sale, modernitatea și nonfiguralismul (*Un talent al naționalității noastre: pictorul Ștefan Oroian*, nr. 11, 1 iunie 1971). Palmaresul expozițiilor de grafică, pictură și sculptură ale lui Ștefan Oroian continuă la Budapesta, Bichișcia, Oradea, Arad, Cluj-Napoca. Într-unul din rarele sale momente de destăinuire publică, artistul plastic găsește că arta ca reprezentare a frumosului are și o coordonată umană, omenia și inocența („omul rămîne veșnic copil”), dincolo de care el, artistul, el, omul, se regăsește pe sine în suși, se umple de frumos uman: „Visez imagini și sînt plin de tensiuni, iar pictînd îmi realizez visurile și mă calmez”. (în *Calendarul nostru*, 1989). Credem că o asemenea artă umanizatoare, refuzînd egoismul de succes și carieră, a făcut ca Ștefan Oroian să risipească atît de mult timp și energie în susținerea de talente tinere, aspirante la statutul de artist, de la organizarea unor tabere și concursuri de artă plastică, la schimburi culturale între diferite centre și școli de artă. Trebuie spus că de activitatea artistică și jurnalistică a lui Șt. Oroian se leagă, între anii 1970-1980, prezența în paginile ziarului a unor desene, schițe, fragmente de tablou, ale elevilor și tinerilor.

După congresul UDRU din 1969, la care participă, alături de profesorii săi, Gh. Petrușan (Fișa 12), Mihai Cozma (Fișa 7), este ales în comisia redacțională, alături de Petru Cîmpian (Fișa 21), N. Gîndilă (Fișa 13), Vasile Roxin (Fișa 4), Gh. Petrușan și Gh. Santău (Fișa 3). Este momentul care-l propulsează ca redactor în noul colectiv al ziarului, în 1971, odată cu revenirea editării la Giula. Colaborarea la ziar îl cuprinde nu numai pe redactorul Șt. Oroian, ci și pe autorul de texte. Dubla sa personalitate de care vorbeam își spune cuvîntul din plin în prestația ziaristică a artistului. De o remarcabilă artă a simbolizării rămîn schițele în creion care însoțesc creația literară sau cea mitologică (Icar), de la ilustrația poeziei Primăvara de L. Blaga (nr. 10, 15 mai 1970), la ilustrarea unor volume belestrice, precum antologia *Muguri* (1973), volume de Al. Hoțopan, Ilie Ivănuș, ca-

lendar românești. Concepție și contextualizare ar fi două din calitățile artei sale care l-au îndreptățit să îngrijească în calitate de redactor o serie de cărți, manuale, reviste. Al doilea segment al jurnalistului îl formează cronică plastică, fie în genul unor articole aniversare despre plasticieni, Picasso, Dürer, fie al unor cronici de eveniment cultural, prilejuit de expoziții de artă: Brâncuși, Bienala de artă de la Veneția etc. La acestea se adaugă și prezentări de cărți, reviste despre scriitori și editori orădeni sau arădeni. Chiar și cînd atinge reportajul sau ancheta, scrisul lui Șt. Oroian ia forma unor glose lirice sau amare. Ele atestă vocația pentru portret (un copil, un bătrîn, un muribund în spital, un florar etc.), situații inedite, evocare melancolică (despre colegi și atmosfera din anii liceului) sau critică polemică, cum sînt materialele sale din ultimii trei ani. Latura aceasta a meditațiilor liric-amare rămîne încă o zonă prea puțin valorificată de scrisul său, deși fraza lui curge spontan, are albia necesară așezării într-o creație literară, construită de figuri neașteptate și ritm susținut al narării. Cronicile care l-au răsfațat pe artistul plastic Ștefan Oroian (de V. Roxin, T. Herdean, Gh. Petrușan) au sesizat și multă poezie în arta figurăției individuale sau a planurilor. Ea este prezentă și în jurnalele de călătorie ale ziaristului, unde pagini de evocare se îmbină armonios cu meditații personale și portrete din mers. Poate că are dreptate Gh. Petrușan cînd, în portretul aniversar din primul număr al revistei *Conștiința*, găsește o latură demonic-romantică, amestec de curaj, inițiativă, neliniște și abandon. Ea vine din același sentiment al omului „veșnic copil”, jucînd pe marea artă a rostului ziditor de frumos și mult omenesc, ca să ai în fiecare zi bucuria unei mari sărbători. E lecția celor aleși.

Cornel Munteanu

În fișele următoare: Gheorghe Nistor (27), Vilmos Váncsa (28) și alții.

Triplă campioană de tineret și juniori

Kamilla Gilányi s-a născut la 15 octombrie 1982, în Giula. Școala generală a terminat-o la școala românească din Giula și tot aici își continuă cursurile la liceu, în clasa a IV-a.

După cite știu, nici unul dintre strămoșii tăi nu sînt de origine română. Atunci cum ai ajuns la școala românească?

– Deși în vecinătatea noastră este școala numărul 1, tata mi-a propus să încerc școala românească „fiindcă e cea mai bună școală din oraș și are o atmosferă foarte bună, familiară”.

– Iar acum, după 12 ani petrecuți aici, ce părere ai?

– Tata nu a greșit: mă simt foarte bine aici, școala e foarte bine utilată, avem profesori cu înalt nivel de pregătire. Copiii, la fel, sînt buni, nu am avut niciodată vreo problemă din cauză că nu sînt română. Mă bucur mult că tata m-a îndrumat aici.

– De la colegii tăi de școală și de la profesorii tăi am aflat că sînt foarte mîndri de tine și de rezultatele pe care le-ai obținut în atletism.

– Mă bucur mult de aceste rezultate, dar am și muncit mult pentru ele. Din anul 1994 fac antrenament la atletism zilnic cîte 2-5 ore cu antrenorii Vincze Zoltán, Forgács Ágnes și Kertes István de la GYSE. În acești 6 ani am participat la numeroase competiții.

– Mi-ai pus în față o listă nesfîrșită a concursurilor naționale, internaționale și pe județ. De care îți amintești cu cea mai mare plăcere?

– Fiecare competiție a avut o anumită importanță, mai ales cînd am cîștigat. Totuși, dintre acestea aș evidenția succesul din anul 1985 de la Budapesta, cînd am ajuns campioană națională la juniori, la 600 m. În anul 1986, la Debrețin, la Olimpiada școlară am obținut medalia de aur la categoria 400 m.

Sînt mîndră și de rezultatul obținut la Campionatul adulților pe teren acoperit de la Budapesta, unde în categoria 400 m m-am clasat pe locul X. La ultima competiție, din 15-16 iulie, tot la Budapesta, am obținut locul III la 800 m și locul VII la 400 m, la

concursuri la care vei participa și tu?

– La 26 octombrie va fi organizat la Giula Campionatul județean de alergări pe cîmp și la 4 noiembrie se va ține la Csákvár, Campionatul Național al cluburilor de atletism, tot de alergări pe cîmp.

Campionatul național de juniori și tineret.

– Care sînt cele mai bune rezultate de timp pe care le-ai obținut pînă acum?

– La 200 m – 26,83 sec, la 400 m – 59,15 sec, la 600 m – 1,36,8, la 800 m – 2,16, 95.

Cea mai potrivită categorie pentru mine este cea de 800 m. Această distanță nu e nici

– Care dintre părinți s-a interesat mai mult de sport?

– Tata a fost bun la înot și acum este antrenor de tenis.

– Cine sînt sportivii, adică atleții tăi?

– Am urmărit Jocurile Olimpice de la Sydney, și mai mult mi-a plăcut Kathy Freeman (400 m) și Marion Jones (100 m, 200 m).

– Nu peste mult vor urma

prea scurtă, dar nici prea lungă, deci nu e plictisitoare ca alergarea de 4500 m.

– Care vor fi următoarele

examele de bacalaureat. Ce îți propui în viitor?

Aș dori să continui studiile la Facultatea Juhász Gyula din Seghedin, secția gimnastică, pe urmă aș dori să devin profesoară de gimnastică medicală. Dar și în continuare aș dori să mă antrenez, să particip la competiții naționale și internaționale, să fiu membră a naționalei Ungariei.

– Dacă îți rămîne timp liber, cu ce te ocupi cel mai mult?

– Îmi place să dorm mult și să citesc. Dar nu prea am timp liber... cel mult duminica sau de sărbători.

MIC

La ce folosește asta?

Duminică după-masă am hotărît că voi merge la Micherechi să mă distrez puțin la meciul contra echipei Medgyesbodzás. Și de data acesta, la marginea terenului de fotbal, m-am întîlnit cu mai mulți cunoscuți din Giula și din alte localități. Cu toții am așteptat un joc interesant, frumos și sincer să fiu, victoria echipei „noastre”.

În prima repriză, jocul a fost echilibrat, iar echipa gazdă, care a avut cîteva ocazii, a jucat fără elan, ratîndu-le. Antrenorul echipei în deplasare l-a trimis pe teren pe jucătorul său de rezervă cu instrucțiunile următoare: „Luptă și mușcă!”.

Antrenorul Gheorghe Pătca ar fi trebuit să vadă din timp cum cîțiva dintre băieții lui nu joacă după puterile și capacitățile lor. Pe aceștia trei ar fi trebuit să-i trimită mult mai repede de pe teren. În acest fel

micherechenii au pierdut titlul de „neînfrînti acasă” – mai ales cu un asemenea joc. Într-adevăr, arbitul a greșit grav în cîteva cazuri. Dar micherechenii nici de la 5 metri nu au putut marca gol... Și atunci, degeaba orice „ajutor”. Sperăm că palma asta îi va trezi atît pe jucători, cît și pe amicul meu, antrenorul Gheorghe Pătca.

Asemenea „accidente” se întîmplă și cu echipe de nivel mai ridicat. Dar, dacă se poate, cu „echipa noastră” să nu se întîmple una ca asta.

După meci, Burai și Cziczerei i-au spus arbitului în față că a fost cumpărat de echipa adversarilor. Din cauza aceasta, arbitul Majoros, le-a arătat cartonașul roșu...

Se poate că băieții echipei noastre au avut dreptate, dar ce pățește la cel care are dreptate?... Cartonaș roșu! La ce folosește asta?

MIC

ȘTIRI ♦ ȘTIRI

Vasile Miriuță după o odihnă silnică revine la minge

Jucătorul român, care nu demult a obținut și cetățenia maghiară, după o suspendare de patru etape, a revenit în formația Energie Cottbus din Bundesliga. Miriuță a dovedit că se află în plină formă, jucînd iarăși contra VfL Bochum cu o eficiență de excepție. În partida cîștigată de Cottbus a dat o pasă de gol și a marcat și el un punct, în urma căruia formația est germană se află, pentru prima dată, pe un loc care nu înseamnă retrogradare. De remarcat este faptul că între coechipierii lui Miriuță se mai află românul Reghenkamf și selecționații naționalei Ungariei Sebők Vilmos, Mátyus János și Horváth Ferenc. Mulți suporterii așteaptă chiar și selecționarea lui Miriuță în naționala Ungariei. Bicskei Bertalan pînă la ora actuală nu se bazează pe jocul românului cu cetățenie maghiară.

Noi informații despre cazul Hildan

În proba de urină a fotbalistului decedat pe teren cu mai bine de trei săptămîni în urmă, a fost depistată o substanță

dopantă din clasa stimulentei. „Este vorba de o cantitate mică, dar pentru ca rezultatul să fie mai exact, un eșantion a fost trimis și la Köln...” – a declarat o sursă contactată de ziarul ProSport. De asemenea, din investigațiile efectuate, s-a ajuns la concluzia că Hildan suferă de hepatită avansată cronică de tip C. Exact din cauza acesteiași boli – într-o fază mai puțin înaintată – a fost oprit să joace Florentin Petre, la cîteva zile după moartea fostului său coechipier. Doliul continuă la Dinamo. După fostul căpitan al formației bucureștene, de acum înainte peluza galeriei va purta numele Hildan, iar în cadrul unei festivități de comemorare, la sfîrșitul săptămîinii a fost retras tricoul cu nr. 11 purtat de Cătălin Hildan. Acesta a fost înmînat familiei decedatului.

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionat județean, Bichiș, divizia I.

Vésető-Bătania 0-2
Micherechi-Medgyesbodzás 0-2

Campionat județean, Bichiș, divizia II.

Békésszentandrás-Aletea 3-0

Campionat județean, Bichiș, divizia III.

OMTK II.-Chitighaz 3-5
Csabacsüd-Leucusghaz 2-1

Campionat județean, Bihor, divizia I.

Balmazújváros-Jaca 4-0
Nyíradony-Leta Mare 2-1

Următoarele meciuri de fotbal

4 noiembrie (sîmbătă)

Szarvas-Bătania 13.00
Jaca-Téglás 13.00

5 noiembrie (duminică)

Borsod Volán-Giula 13.00
Micherechi-Vésető 13.00
Aletea-Nagyszénás 13.00
Leucusghaz-Chitighaz 13.00
Leta Mare-Blondy FC 13.00

ROMÂNIA

Luni, 6 noiembrie

6.00 Telematinal 7.50 Ploaia de stele 9.05 Film. G. I. Jane 11.10 Surprize, surprize... (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Cronica. Magazin social-politic în limba maghiară 16.00 Studioul electoral 17.00 Corect! 17.10 Seniorii cetății 18.00 Info-mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Iartă-mă! 20.45 Serial. Șapte zile 21.45 Caravana fotografică 22.30 Lumea dansului. 23.30 Jurnalul de noapte 23.45 Marele Jazz.

Marti, 7 noiembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.40 TVR Cluj 10.30 TVR Iași 11.20 TVR Timișoara 12.10 Serial. Șapte zile 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Iartă-mă! 14.30 Puncte cardinale 15.00 Cronica 16.00 Studioul electoral 17.00 Corect! 17.10 Pentru Dv. Doamnă! 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Alegeri 2000 21.15 Amprente 21.30 Serial. Martorul tăcut 23.00 Jurnalul de noapte 23.15 Vă place opera?

Miercuri, 8 noiembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 11.55 Fotbal 14.00 TVR Craiova 14.30 Panorama. Magazin în limba germană 16.00 Studioul electoral 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Impas în doi 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Recurs la morală 20.35 Serial. Justițiarul 21.30 Alegeri 2000 23.00 Jurnalul de noapte. 23.15 Oaspeți ai săliilor noastre de concert.

Joi, 9 noiembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Tezaur folcloric 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Recurs la morală 14.35 Conviețuiri 16.00 Studioul electoral 17.00 Corect! 17.10 Medicina pentru toți 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Alegeri 2000 21.15 Teatrul Național de televiziune prezintă: Poveste imorală 22.00 Cu ochii'n patru 23.00 Jurnalul de noapte 23.15 Marele Jazz.

Vineri, 10 noiembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Universul Practic TV 9.40 TVR Cluj 10.30 TVR Iași 11.20 TVR Timișoara 12.10 Medicină pentru toți 13.00 Jurnal 13.15 Serial. Justițiarul 14.05 Cu ochii'n patru 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Fereastră spre America 16.00 Studioul electoral 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi 17.00 Corect! 17.10 Magazin folcloric 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Ploaia de stele 21.15 Reflecții rutiere 21.30 Alegeri 2000 23.00 Jurnalul de noapte. 23.15 Rock la miezul nopții.

Sîmbătă, 11 noiembrie

6.00 O vedetă... populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 7.45 Serial. Zorro 8.35 Agenda electorală 9.00 Totul la vedere 12.00 Casa mea 12.30 Auto Club 12.55 Fotbal 15.00 Ora G. 16.00 Studioul electoral 17.00 Handbal feminin 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize... 21.30 Serial. Niciodată nu e prea târziu 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 Noaptea Cinefilului.

Duminică, 12 noiembrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 8.30 Serial. Zorro 9.30 Viața satului 10.55 Fotbal 12.55 Jurnalul de prînz 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.25 Film. Domnul „Directoare” 18.00 Trupa de șoc 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film. Despărțirea 21.00 Știrile de sîmbătă asta 21.30 Fotbal Show 23.00 Profesioniști.

TVR

Luni 6 noiembrie

6.00 Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.20 Film (R). Mici eroi 9.40 Veni, Video, vici! 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Stăpînul domeniului 10.50 Serial. Femeia ispititoare 11.40 Osia Lumii (R) 12.15 Desene animate 12.50 Documentar (R) 13.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Lumea bărbatilor 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Expediție în necunoscut 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.05 Studioul electoral 18.40 Serial. Roger, Roger 19.30 Obsesia vitezei 20.15 Sport plus 21.00 Știri 21.10 Film. Lupta pentru viață 22.40 Serial. Stăpînul animalelor 23.25 TVM Mesager.

Marti 7 noiembrie

6.00 Serial (R). Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.25 Obsesia vitezei (R) 9.10 În numele sportului (R) 9.40 Veni, Video, Vici! (R) 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Roger, Roger 10.50 Femeia ispititoare 11.40 Tribuna partidelor 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Lumea bărbatilor 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Călătorind prin țară 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegiurnal 18.00 Film. Serbările galante 19.30 Alegeni 2000. 21.00 Știri 21.10 Televiziunea, dragostea mea! 22.10 Spectacolul lumii (R) 22.40 Serial. Stăpînul animalelor 23.25 TVM Mesager.

Miercuri 8 noiembrie

6.00 Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.40 Film (R). Serbările galante 10.10 Știri 10.20 Atlas (R) 10.50 Serial. Femeia ispititoare 11.40 Cronici votive (R) 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 14.50 Serial. Lumea bărbatilor 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.05 Studioul electoral 18.40 Mike Hammer – detectiv particular 19.30 Pe muchia de cuțit 21.00 Știri 21.05 Film. Să ai sau nu 22.40 Serial (R). Stăpînul animalelor 23.25 TVM Mesager.

Joi 9 noiembrie

6.00 Serial. Obsesia 6.45 Documentar (R) 7.15 Serial (R). Lumea bărbatilor 7.35 Toți, împreună 8.25 Pe muchia de cuțit (R) 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Mike Hammer – detectiv particular 10.50 Serial (R). Femeia ispititoare 11.40 Tribuna partidelor parlamentare 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina vrăjitoare la 17 ani 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Lumea fantastică 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.05 Serial. Germaine și Benjamin 18.40 Serial. Mike Hammer – detectiv particular 19.30 Alegeni 2000 21.00 Știri 21.05 Cinematograful de artă. Viața la 17 ani 22.45 Serial. Stăpînul animalelor 23.30 TVM Mesager.

Vineri 10 noiembrie

6.00 Arta apărării 6.30 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 6.55 Desene animate 7.20 Veni, Video, Vici! (R) 7.35 Toți, împreună 8.20 Cinematograful de artă (R). Viața la 17 ani 10.00 Știri 10.05 Serial (R). Mike Hammer 10.50 Serial. Femeia ispititoare 11.40 Serial (R). Germaine și Benjamin 12.15 Desene animate 12.45 Documentar 13.15 Arca lui Noe 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 14.15 Documentar 14.45 Serial de călătorii 15.40 On line 16.10 Pretul succesului 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.05 Studioul electoral 18.40 Serial. Mike Hammer 19.30 D'ale lui Mitică 20.30 Serial. Beavis & Butthead 21.00 Știri 21.05 Film. Jînta: Președintele Statelor Unite 22.30 Veni, Video, Vici! (R) 22.45 Serial (R). Stăpînul animalelor 23.30 TVM Mesager.

Sîmbătă 11 noiembrie

6.00 On line (R) 6.30 Serial (R). Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 7.30 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.20 Osia Lumii 8.50 Film. Cel mai nebunesc vis 10.15 Veni, Video, Vici! (R) 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Trupa DP 2. 13.00 Atlas 13.30 Știri 13.35 Documentar 14.35 Top TVR 2 15.35 Serial. Parohia Dibley 16.00 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.45 Veni, Video, Vici! (R) 18.05 Studioul electoral 18.35 Documentar 19.00 Serial. Avocata 19.55 Serial. Mare schimbătoare 20.45 Serial. Familia Porter 21.15 Știri 21.20 Teatrul liric. „Liliacul” de Johann Strauss 0.10 TVM Mesager.

Duminică 12 noiembrie

6.00 Arca lui Noe (R) 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Desene animate 7.30 Tradiții 8.00 Ferma 9.00 Medalion de interpret 9.30 Cronici votive 10.00 Documentar 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Tip-Top. Mini-Top 12.05 Documentar 13.00 Arta apărării 13.30 Știri 13.40 În numele sportului 14.15 Documentar 15.10 Serial. Star Trek – Voyager 16.00 Lumea de mîine 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Stăpînul domeniului 18.30 Spectacolul lumii 19.05 Film. Permis de conducere 20.30 Veni, Video, Vici! (R) 20.45 Serial. Familia Porter 21.15 Știri 21.20 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Comedie de modă veche de Alexei Arbutov 23.50 TVR Mesager.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12198.08 MHz. În România, acest program este transmis NECODAT între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

Luni, 6 noiembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTV – Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marti, 7 noiembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 8 noiembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profetii despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi, 9 noiembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Sărau 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 10 noiembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sîmbătă, 11 noiembrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 22.30 Acasă la români 0.30 Retrospectivă – Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Sărau 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua la norocoasă 5.30 Retrospectivă P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 12 noiembrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profetii despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

În perioada 6 – 10 noiembrie 2000 din nou se va întruni în ședință Parlamentul Ungariei. În aceste zile, cu excepția zilei de luni, emisiunea regională în limba română nu va fi difuzată, doar cea de seară.

6 NOIEMBRIE, LUNI (redactor: Anamaria Brad)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

7 NOIEMBRIE, MARTI (redactor: Adam Bauer)

19.00 Introducere, cuprins 19.05 Știri și informații 19.10 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 19.20 „Engleza pe înțelesul tuturor” – curs de limbă engleză cu Luminița Jivu 19.28 Încheiere.

8 NOIEMBRIE, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

19.00 Introducere, cuprins 19.05 Știri și informații 19.10 Magazin sportiv – știri, rezultate, competiții 19.28 Încheiere.

9 NOIEMBRIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

19.00 Introducere, cuprins 19.05 „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 19.28 Încheiere.

10 NOIEMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

19.00 Introducere, cuprins 19.03 Știri și informații, evenimente calendaristice 19.10 Ce e nou la Liceul „Bălcescu” din Giula? – relatează Andreea Gurzău 19.13 Actualități la români din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșet 19.20 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 19.25 Revista presei „Foaia Românească” 19.26 Avanspremierea Ecranul nostru 19.29 Încheiere.

11 NOIEMBRIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Anamaria Brad)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00 „Pe unde le Europei” – magazin euroregional 15.58 Încheiere.

12 NOIEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Anamaria Brad)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectivă săptămîinii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30 Emisiune religioasă baptistă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești. Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undeale occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

8 noiembrie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 11 noiembrie 2000 (m2 ora 11.45)

Programul prevăzut al emisiunii românești:

Magazinul „Ecranul nostru” difuzat în special pentru comunitatea românească din Ungaria, oferă în atenția telespectatorilor un reportaj despre seminarul istoric organizat de Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, va urmări șansele creării unui consulat român onorific la Giula și va relata despre sfîntirea bisericii ortodoxe române din comuna Micherechi.

Realizator: Tiberiu Boca

REȘITA, reședința județului Caraș-Severin

Reșița – cetatea oțelului

Deși tradiția prelucrării metalelor din zonă se trage încă din antichitate, deși așezarea avusese o importanță economică deosebită încă din secolul al XV-lea, soarta orașului este determinată în anul 1771, când se întemeiază aici cel mai vechi și mai important centru metalurgic al Bătrânului Continent. Până la acel an, orașul își

cîștigase atractivitatea prin poziția sa deosebit de pitorească, de la poalele munților Semenici (altitudine 250 m). Dar zona deosebit de bogată în păduri seculare și ape cristaline s-a dovedit și deosebit de bogată în minereuri. Acestor bogății ale subsolului li se datorează propășirea economică începînd din veacul XVIII. În ciuda importanței sale, localitatea era mult timp considera-

tă doar orășel, mai mult chiar, în anumite etape istorice era degradată chiar ca o comună montană. Statutul de municipiu i s-a conferit Reșiței în anul 1968.

Orașul s-a dezvoltat în jurul uzinelor metalurgice, care i-au înlesnit expansiunea și i-au consolidat faima internațională.

„Cetatea de foc” – laminarele Reșiței au fost cele mai importante și mai mari producătoare de oțel și produse ferose. În întreaga Europă se văd și pînă azi șine de cale ferată cu amprenta uzinelor metalurgice, și azi se mai găsesc în circulație locomotive fabricate aici, și multe sobe din fier au fost fabricate aici. Minele de cărbune și de minereu de fier din apropiere (din Doman și Bocșa, din Dognecea și Anina) au asigurat baza de materie primă pentru uzinele care de-a lungul deceniilor și-au mărit în permanență capacitatea. Nu în mod întâmplător s-a realizat aici un muzeu al locomotivelor în aer liber cu exponatele locomotivelor fabricate aici.

Reșița – centru cultural

Dezvoltarea metalurgiei a adus și la creșterea orașului din punct de vedere al populației, care la ora actuală este de 95.000. În ciuda faptului că în anii socialismului România a edificat și alte cetăți ale oțelului, importanța Reșiței nu a scăzut. Dimpotrivă, odată cu conferirea titlului de municipiu, Reșița ca reședință de județ, a devenit și un important focar cultural, care a îngrijit și a dezvoltat cultura populară și artele din zonă. Mai cu seamă că în întregul masiv al Semeniciului, în depresiunile Nerei sau ale Cernei există și pînă azi o deosebit de valoroasă și bine păstrată cultură populară. Obiceiurile populare, datinile s-au păstrat și se bucură pînă azi de o mare popularitate. Tîrgurile, „nedeile”, maiarurile se țin și în anii noștri ca niște serbări cîmpenești cu adevărat populare. Iar în fiecare an, de Sfinții Apostoli Petru și Pavel, patronii spirituali ai municipiului, se desfășoară „Ruga Reșiței”, o suită de manifestări religioase, cultural-artistice și folclorice de mare amploare.

Cultura și arta primește o pondere mare prin centrele culturale de rang ale orașului: Muzeul Banatului Montan, Galeria de Artă „Agora”, Sala de concert „Lyra”, Teatrul Municipal „G.A. Petculescu”, Casa de Cultură a Sindicatelor, Bibliote-

ca județeană „Paul Iorgovici”. Dar în ultimele decenii, Reșița se afirmă și ca puternic centru școlar, cu zece licee și grupuri școlare, 19 școli generale, 28 de grădinițe, o casă de copii, o școală de artă populară și o Universitate, care poartă numele marelui bănățean Eftimie Murgu.

Reșița – poarta spre Semenic

Din Banatul Montan, masivul Semeniciului este cel mai atractiv. Și nu întâmplător. Ca masiv muntos cu o înălțime de 1440 m, precum și vîrfurile Semenici, Nedeia și Gozna sînt obiective turistice de mare frecvență. Peștera Comarnic atrage mii și mii de turiști. Drumejii prin văi pitorești, cu fire de apă

care murmură prin umbra copacilor, cabane primitive, stîne singuratiche, sate mici, ascunse printre dealuri oferă întregii regiuni atmosferă de basm. Chiar și în anii noștri se pot vedea pe ulițele din aceste

sate mărunte oameni îmbrăcați în port popular, și pînă azi se pot culege prin poienite mure și fragi, iar pe coastele muntoase cresc afini, trandafiri sălbatici (măcieși) și corni, din care și azi se prepară gem și marmeladă în casele gospodărilor.

Reșița – oraș cu noi perspective

Deși destrămarea sistemului socialist a însemnat o destrămare a relațiilor industriale socialiste și decăderea uzinelor metalurgice, rezervele umane și morale nu au lăsat ca municipiul să decadă. În ciuda faptului că rata șomajului crescuse considerabil după 1990, la ora actuală se recunosc primele semne ale revenirii și chiar a unei modeste conjuncturi. Privatizarea a pus cîrmuirea orașului într-o situație dificilă, dar ieșirea din impas se cunoaște deja. Nu numai că s-au aflat noi investitori și noi surse financiare, s-au deschis chiar cîteva întreprinderi noi. Deși încă modeste, ele arată deja calea prosperării din viitor.

În această toamnă, primul Mircea Popa (în al treilea și ultimul ciclu electoral) se arată optimist și încrezător. După o relativă stabilizare economică, e convins că va lăsa urmașului său un oraș care și-a găsit locul și rostul în condițiile economice actuale. Cele mai noi imagini ale orașului sînt convingătoare pentru acest optimism.

E. Illyés

